

VILIS CĒDRINŠ

A

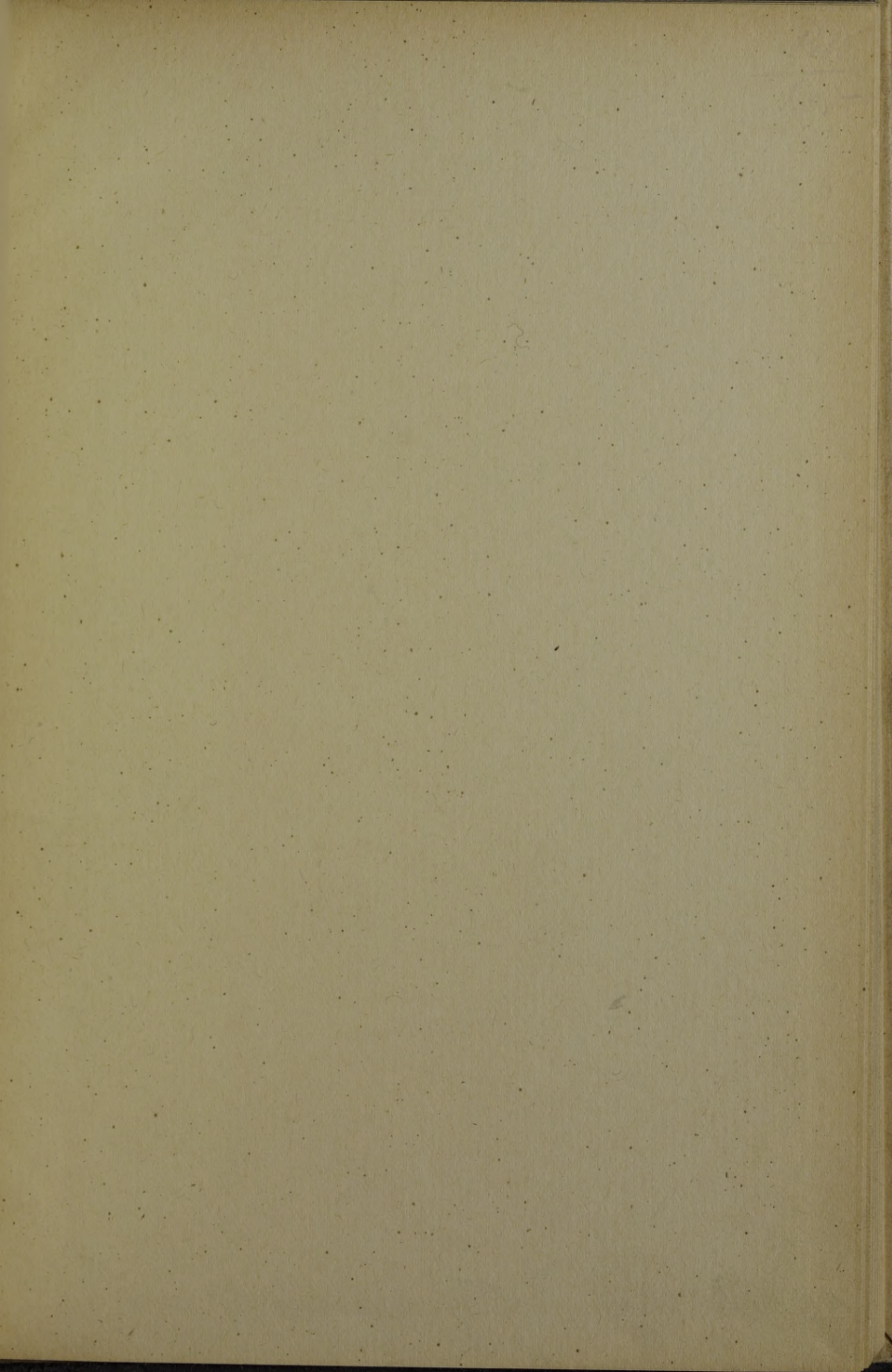
5370

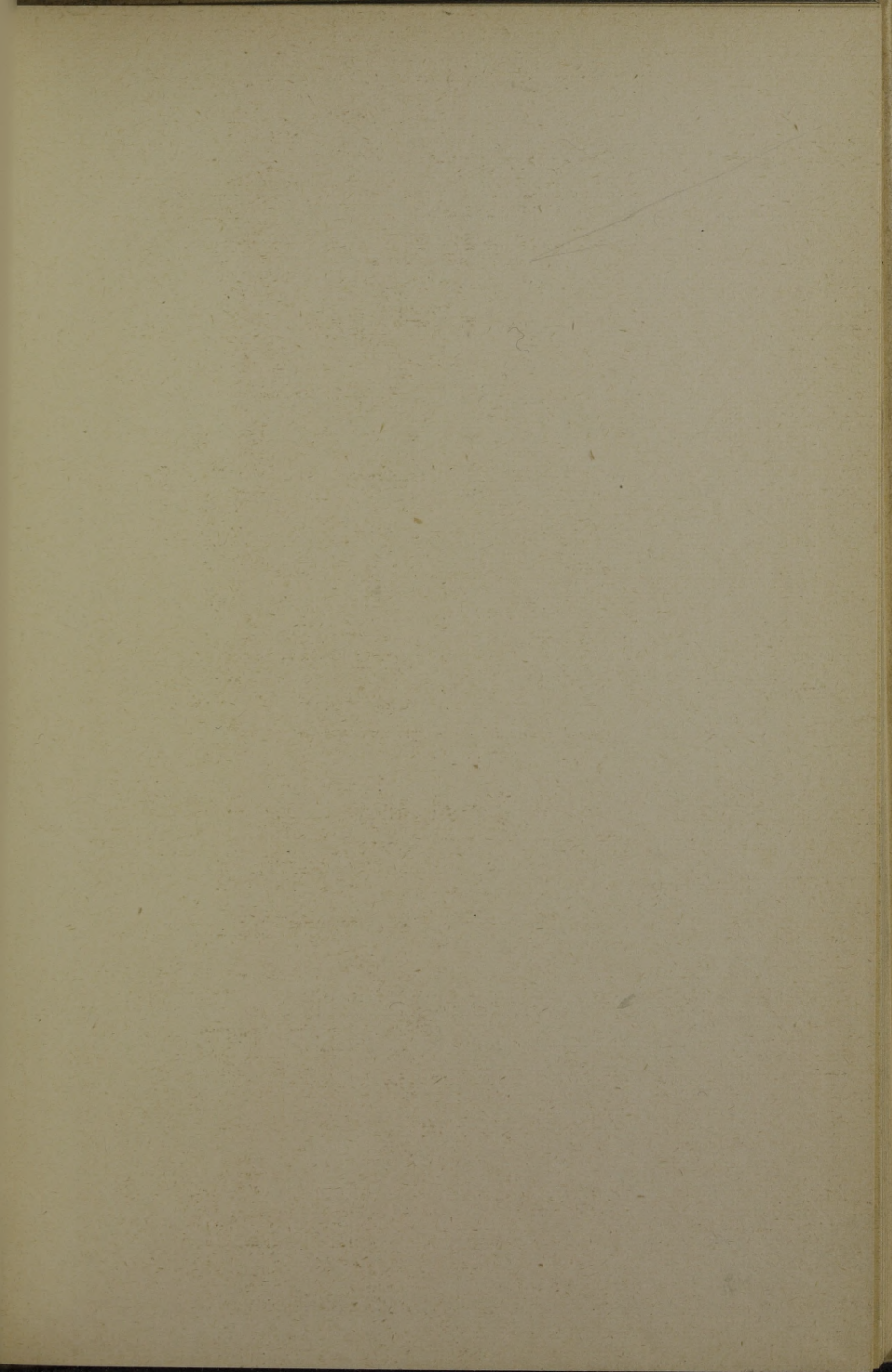
SIDRABA

JĀTNIĒKS

VALTERA UN RAPASĀS

A
53701

Vilis Cedriņš

Sidraba jātnieks

Dzejas un poēmas

Rīgā, 1935

Valtera un Rapas akc. sab. izdevums

Latv. PSR Valsts Biblioteka
Inv. 55-27-0133

0304067222

Valtera un Rapas
akc. sab. grāmatspiestuve
Rīgā, Brīvības ielā 129/133

Brīnumu Dievs

Sen teica teiksmas un skandēja daiņas —
Ai, Dievs, cik likums tavs ražens un cēls!
Nu raugot nolemtos mūžus un maiņas,
Ceļ krūtīs vareni brīnums man kvēls:

Kur pāri ārēm slīd ausmā tev pēdas,
Tur saule zeltotu ābolu sviež.
Kur glāsti stiebrus, raug — vārpas jau vēdas,
Kur plūdo elpu, zieds smaržu tur viež.

Kad naktī zvaigznes pār plašumiem margo,
Un ceļus vandot sāk ziemelis skriet —
Tu izej pamestam sērdienim sargos
Un paver stigas, kas ciematos iet.

Gan audzē tikumos augstu un zemu,
Gan ruden līdzini briedumu šo.
Ko sniedz ar gausu, to priecīgi ņemu
Un laimīgs pateicos, Dievs, tev par to!

Un raugot dzīvības mainīgos ceļos,
Kad tava vara uz pilnību veļ,
Līdz tā kā zvaigznes rit dvēseles veļos —
Tavs likums brīnumā krūtīs man ceļ!

Laimai

Visām dziesmām liec traukt tā kā putniem pret gaismu,
Visām teiksmām liec teikt, mūžs ka brīnumos zvīl.
Paver ceļus un laid jaunu pasaulē laismu,
Lai ar asniem tā zeļ, lai ar sauli tā mīl —
Laima, likteņa lēmēja, labā!

Mani kairini tu — rokā sidraba ābols,
Kad es sniedzos pēc tā, manu — guvums cik tāls.
Laimi solīja man maijā pieclapu dābols,
Pirms es satveŗu to, jābrien akāčains vāls —
Laima, gurstošo gājēju glabā!

Ļauj kā zvirbulim kārt lizdu liepzara galā,
Jautri aizplūdis mūžs lemtā mazumā man.
Vien lai dziesmā zan gaiss posta piesētā malā,
Lai no pusnakts tā šalc, lai pret sauli tā skan —
Laimā, valdniece, varenā dabā!

Dziesmai izskanēt lemts rēnā apvāršņu dvašā,
Dziesmas vijējam ciems veļos blāvojas salns.
Bet no skaņām, kas reiz rāva plūdumā plašā,
Ļauj, lai atbalsis šalc vēl pēc kalnāja kalns —
Laima, likteņa lēmēja, labā!

Māras zeme

Ai tāli novadi ziemeļu zemē —
Dūkanu kumeļu izjāja jātnieks.
Dienu jāja, nepazīna, vai skan puri, vai tīrumi —
Sniegi lauku līdzināja ritenī griezdamies.

Vakarā pazuda putenī ceļi,
Nozviedzās dūkanais, nosvilpa jātnieks.
Attecēja miļa Māra debess pusu atslēgām,
Ceļu šķīra, pakal teka liepu lapas klāstīdama.

Tālumi vizēja sarmotā rītā,
Pārjājis Vidzemi, vīrs sauca skaļi:
— Es jau tevi sen pazinu, Māras zeme, vecainite,
Te gul brāļi kaņavīri, te māsiņas rakstītājas.

Noklusa viesuļi, sastinga meži,
Kalngalā uzjāja sidraba jātnieks.
Stājis zirgu, raudzījās: zemei debess pasmaidīja,
Sniegi snīga saulītē, veļu ļaudis kāzas dzēra.

Rīga dimd

Dzimtā valsts, svētums mans, tavi lauki miera pilni —
Klusi vējš kalnos šalc, meži rāmi vētrā zan.
Upju pulks lēni veļ spožā jūrā maigu vilni,
Lejup vien tālums viss milža sparā dun un skan:
Rīga dimd, Rīga dimd! — Ko tur rīts un vakars kaļ,
Kāds gan liels dzirnu zobs augu dienu miltus maļ?

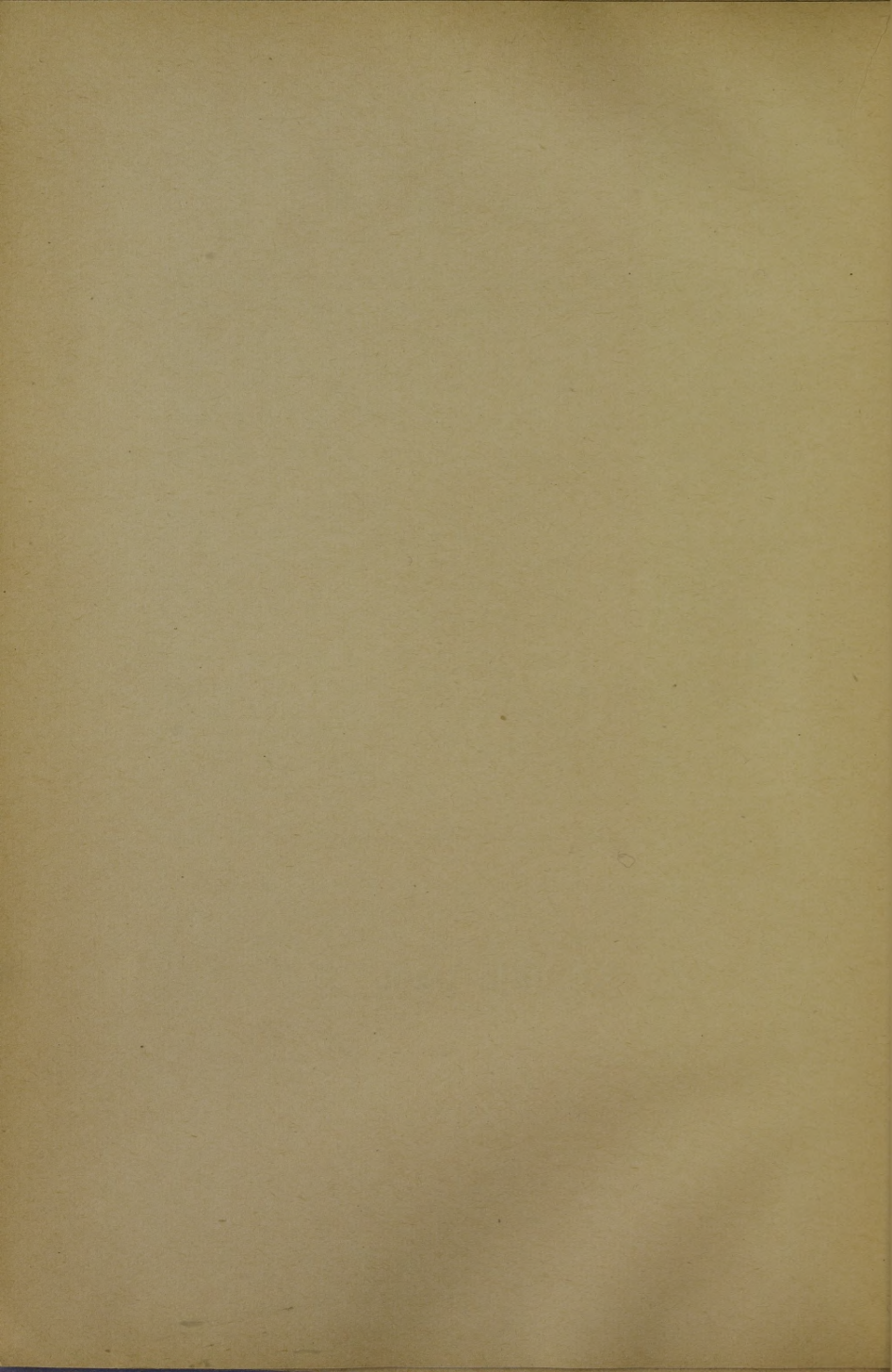
Tāls tas laiks — svešnieks ļauns tautai slēdza Rīgas
vārtus,
Gruzda vien torņos tumšs Dieva svētais uguns zaigs.
Mākto pulks naktīs vēl kalnos dedza spožus sārtus,
Kungiem tiem pretī skaļš nodimēja kalums baigs:
Kalvis dažs kala jau asus šķēpus audzēm tām,
Kuŗas jauž teiksmu gars cauri ciltīm nākošām.

Tuvs tas laiks — spara pilns latvis teica savu vārdu,
Ikvienš vīrs drosmē liels kaujā gāja dunēdams.
Tumšo bars vēlās prom tālumos ar dobjū dārdu,
Dimdā tai šalko vēl vareni ik Rīgas nams.
Torņos lemj Laima jau saules mūžu pilsētai,
Vadons dižs lai no tās valda grožus zemei šai.

Rīga dimd, Rīga dimd! — Kas pār klajiem kvēles
mētā?

— Kļuvīs brīvs latvju vīrs savas tautas ēzē sit.
Rīgā kaļ, skaidas lec katrā Māŗas koptā sētā,
Lai kā brīns laukiem drīz zelta laiki pāri rit.
Tumsā zūd, purvā trūd simtu gadu gruzdums sūrs —
Pašiem mums jākaļ spožs savas tautas gara pūrs!

Kraukļa gadi

Kraukļa gadi

Kur kalniem pāri ceļas priežu stāvi
Un tālu atblāzmo kā sārta kāvi,
Kur vaivārājs ar sveķi smaržas mij,
Kur briedis grīslī staigņu tekū vij —
Reiz nolūkoja krauklis priedi gludu
Un virsūnītē cēla lizdu rudu.
Aiz tāliem mežiem guvis mītni šo,
Viņš vērās liels pār klaju zaļgano.
Kad martā Māŗa lizdā bērņus šķīla,
Kā saule sila putna krūtīs mīla.
Ai, cik tam laimē balss bij salda gan!
— Tā visu putnu klaigām pāri skan.
Viņš rotājoties ķēra mūdžu barus
Un spārnus cilāja kā mēness starus.
Reiz zvaigžņu naktī viņam vērās ceļš
Uz ziemeļiem, kur bangās jūra elš,
Lai, pārlaižoties Lielas dienas rītu,
Ar jūŗas veldzi bērņus nokrustītu.

Bet kamēr mājup laidās krauklis zalgs,
Aiz mežiem noskanēja grāviens spalgs.
Un augstā priedē izlūks kāpa vērot —
Vai naidnieks sāk šo zemi liesmām mērot?
Viņš neredzot, kurp iebrucēji trauc,
Vien dzirdēja, ka bargi krauklis krauc.
Tas nikni kāpējam pa pieri sita,
Ka sejā sāļas ūdens lāses rita.
Un krizdams juta vīrs, ka viņu baŗ:
— Reiz, nekrietnais, tev krauklis atriebt var!

Bargs Dieva sods pār kraukļa bērniem gruva —
Par kovārņiem tie nekrustīti kļuva.
Uz izdzimumiem krauklim blenzt bij kauns,
Viņš lizdā sēdot tālu vērās ļauns.
Un posta putnam naidis pret ļaudīm krājās —
Viņš visai baltu ciltij pretī stājās.
Kad melna nakts pār zemi nogulās,
Viņš vaļā logā pili ielaidās.
Jau māca taurētāju dusa smaga,
No pagalvja tam krauklis tauri zaga
Un projām laidās zibsnīdams kā vaŗš,
Aiz vārtiem bargi kraucīnot: kaŗš, kaŗš!
Kad skaudri noskanēja kraukļa brēciens,
No gultas taurētājam bij viens lēciens.
Viņš jauda: jāsauc kaŗotāju pulks,
Lai tālu zvēro kaujas uguns spulgs.
Bet drebēdams viņš pilij skrēja cauri,
Bālš sastīngdams — kāds zadzis bija tauri.
Jau zili melns pār leju vėlās tvans,
Un svīda rīts aiz priedēm iesarkans.
Ik dienu zeme gruva kaŗa duņās,
Kad mēcās kaŗotājs tērpts dobjās bruņās.
Daŗš bilda vėl: kam kaŗa taure klus?
— Pār pilim guns met pelnus zilganus.

Kad krāsmatas, kur pilis gāja bojā,
Ar gadu simtiem zaļas apsūnoja —
Jau atkal laidās zibsnīdams kā vaŗš
Pār meŗiem krauklis kraucīnot: kaŗš, kaŗš!
Un nikni sasaucās drīz kalns pret kalnu —
Kaŗš plosījās ar zībšņiem, tumsu, salnu.

Vai ugunspuķes zied līdz pamalei,
Vai melnām sakšām meitas ziedos skrej?
— Ai nē, jel klausies dobajā dunā —
Tur nāves laukos asins putni runā.
Vecs krauklis asiņainu ražu šķin,
Ar kovārņiem un vārnām dzīras svin.
No gadu simtiem rēpjaini tam nagi
Un dzelzu spārni ceļas smagi, smagi.
Ir viņa balsī dzirdams savāds spars —
It kā tur runātu simts vīru bars.
Kaut ļaužu naidš ap viņa gaitām vijās,
Tak gadu simtus visi viņa bijās.
Viņš šogad atriebībā kaisa viss —
Bij nācis trešais gadu simtenis,
Kopš mantoja pār savu cilti lāstu.
Nu gribēja viņš pildīt teiksmu stāstu. —
Priekš nāves šķīlot bērnu pēdējo,
Tam asinis bij jānokrusta to —
Tad Jods no bērna ļaunu pūķi audzēs,
Kas pasaulē ne vairs ko glābs, ne saudzēs.
Pret sauli krauklis zibsnīja kā vaŗš,
Vēl dziŗu laukā kraucinos: karŗš, karŗš!

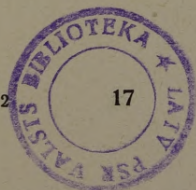
Jauns kara kalps no ugunīm un mēŗa
Bij atbēdzis, kur prieŗu skūpsna sēra
Un biezi dumbri dienām slēpa to.
Reiz saklausīdams kraukli briesmīgo,
Viņš droši kāpa vērot augstā priedē,
Kā asins putni valdinieku biedē.
Bet gaisa viņa skatam tālais loks,
Kad raudzīja, ko lizdā lolo koks:
— „Vai miera nebūs Latvei agri, vēlu? —
Vecs krauklis audzē atkal ļaunu dēlu,
Kas dzintarzemē jaunus kaŗus sauks
Un posta laukos kauliem pāri krauks.
— Nē, briesmu paudējam es bērnu kauŗu,
Tam burvja akmeni no knābja rauŗu.
Zem mēŗes varonim ja likts šis krams,
Tas varot visur staigāt neredzams,
Un šķēpiem lūztot, neizcīnot kaŗu,
Vēl diŗu turēt brīvas tautas garu!“

Kad lietā likts bij padoms teiksmainais,
Viņš trauca prom, kur briedā dvesa gaiss.
Vēl redzot pirmo sējēju un ganu,
Viņš lika jaust tiem Laimas pārnākŗanu.

Pār priežu galiem rietā krauklis palss
Drīz pārlaidās un viņa skaudrā balss,
Pret lizdu nākot, plūda mīlinoši.
— Kam neatsaucās pretī aicinoši
Bērns lolotais? — Viņš lizdā ielaidās
Un sastinga — ai asins lāma lās!
Vēl gurdi dvesdams gadu simtu vaidu,
Viņš nejuta ne mērķu vairs, ne gaidu.
Viss tas, kas laika metos grauts un krāts,
Bij viņa sirdij pāri plūdināts
Un ierāva tur naida rētu šķību.
Nu kļuvis viens, viņš alka atriebību —
Ar sparū pēdējo viņš smags un lēns
Vēl aizlaidās kā pelēks lietuvēns,
Lai pašu zemes valdinieku gāztu.
Ar tēraudzilo knābi vaļā vāztu
Pils logā ielaidās viņš naktī vēls,
Kur dusā midzis valdinieka dēls —
Pa blāvo putnu ceļu projām nesa
Cilts sargu pēdējo uz aizmēnesi.
Kad bērna vaidos drebēja vēl ārs,
Drūms senais uzvarētājs, slavas kārs,
Reiz skatījās, ka posta putna rauta
Zūd viņa zobena un krusta tauta.

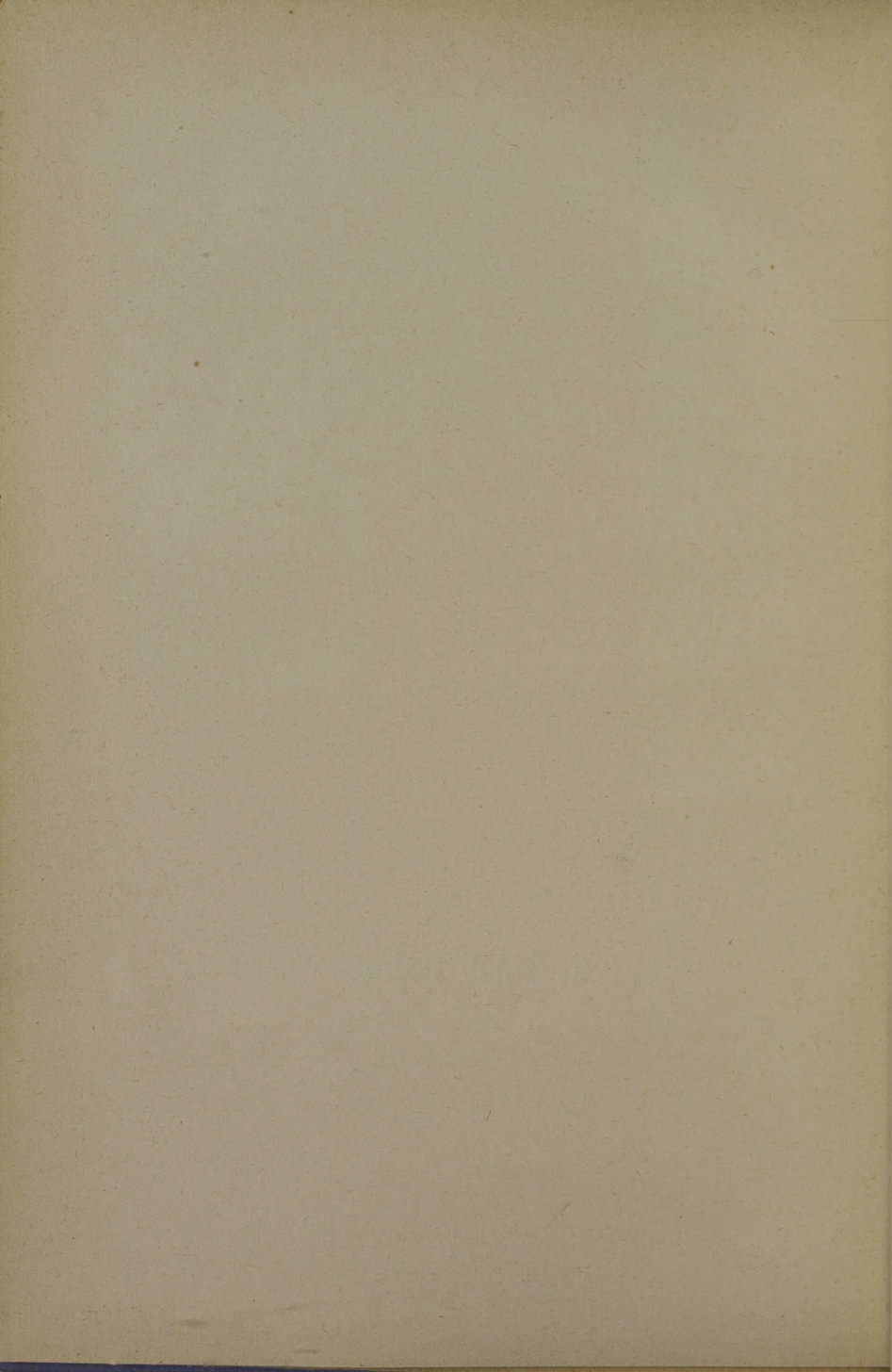
Pēc gadiem pārlaižoties ruds kā vaŗš
Jau sāka krauklis vēsti saukt: kaŗš, kaŗš!
Viņš rada atkal savu milzu priedi,
Kur bargi atskanēja senie biedi.
Šai mežā nācis bija puisis jauns
Un klausījās, ko vēsta krauklis ļauns:
„Vai latvis, sākot kaŗu draudīgo,
Mirs cīnīnā, vai atgūs zemi šo?
— Tu, plēsēj, netelksi? — Mans cirvis strādā —
Es priedi cērtu jau, lai apli rāda
Tai brīdī, kad tavs mājoklis būs gāzts,
Cik vecs šis koks un tavējs briesmu lāsts.“

Un krauklis, cirstai priedei ligojoties,
Jau tauri tvēra, sākdams projām doties.
Bet spārnus vēltīgi viņš plaši veŗ —
Virš cirvi nometis, jau šautni tveŗ.
Vēl tālē platus burvja lokus mezdams,
Putns vēlās zemē, beigu elpu dvesdams.
Bet pāri klajumiem, kas briedā tvan,
Skaļš taures sauciens vienojoši skan.

Kur neredzamā gars vēl bij par vāju,
Tur tauta cīņu veic ar taurētāju.
Krīt krauklis, postnesis, krīt naidnieks svešs,
Bet mūžība no senās tautas dveš.
Ceļ slavas karogu pret ausmu droši
Pār Latvi varoņi un vaideloši.

Kauguru bajārs

Kauguru bajārs

1.

Latviešu bajāru paaudzes jaunās,
Nedienu briesmas kad pāri jums gāzmo:
Vieni kā apses dreb izbailēs ļaunās,
Otri kā ozoli negaisā brāzmo —
Paceliet acis ar bijību tīru
Aiz trīs simts gadiem uz raženu vīru!

Raugait uz kalnu, kur Eniņu sēta
Ceļas pār novadiem Kauguru draudzē.
Āre aiz āres zib briestoša, svēta —
Vēji tās ieaijā, lietus tās audzē,
Saule tās stiprina, uzaustot kļāvās,
Norietot vakaros Jumaras gravās.

Pagalmā iznācis Krišjānis stingri
Lāčplēša delnām šo zemi, šķiet, satveŗ.
Koki dun līdzi, kad soļodams vingri,
Ausmā viņš laidara duravas atveŗ.
Ai, Māŗas devums! Pa gatuvī šauro
Trīsdesmit raŗenas raibaŗas mauro.

Dābolu saldu kā medu ēd maudams
Atālā aŗamais kleŗkāju vērsis.
Spīlainu arklu pār celmājiem raudams,
Līdumus visus par āŗēm viņš vērsis.
Irdu kā šūnu plēŗ laukos ik stūri
Zirgi kā lāŗi un vīri kā mūŗi.

Rudenī, pavecot piederba šautru,
Krišjānis vējos kaņ sietus un vētī.
Aizvadot gadskārtu bagātu, jautru,
Labība gluži kā straumēm plūst klētī.
Iznāks ir saimei pa dālderim, grašam,
Ir muižā nomai, ir paliks vēl pašam.

Tomēr kaut Eniņam vagara rijas
Jākuļ ne dienu nav līgojot sēri —
Klauša aiz klaušas ik brīdi tam mijas: —
Jāgādā muižniekam zivis un zvēri,
Jācilā veseris vingri uz laktas,
Jāsakaļ muižai gan rati, gan saktas.

Nodimdi, kalduve, rūciniet, dzirnas,
Airējies, laiva, ar vēteri Gaujā!
Lamatās pinaties, āpši un stirnas,
Saļimsti, briedi, pēc šāviena straujā! —
Gādādams muižniekam diženu nomu,
Kauguru bajārs gūst bajāra lomu.

2.

Ai Gaujas krāces, ai atvari spoži —
 Kāds briesmīgs mēris pār dzelmēm jums šļūd?
 No straumēm vijas vēl sidraba groži,
 Bet visas līdakas sausumā zūd.

Ik rītu Krišjānim zivju tukšs tacis,
 Ar tukšu somu uz muižu iet bail.
 Tur, lomu sagaidot, kāriņas acis
 Jau muižas rentniekam Grengrosam gail.

Un zinot plēsīgu vanagu viņā,
 Lemj kungu Krišjānis nelūgties zems.
 Drīz ātra doma tam iešaujas miņā —
 Gan Rīgā tiesu man taisnāku lems!

Drīz doma tiesā viņš uzvaru guvis
 Brauc priecīgs mājup, ka zvirgzdi vien skan.
 Dun atkal veseris tāli un tuvi,
 Un vārpas ārēs vēl briedīgāk tvan.

Ne trijas dienas Krišs nepagūst strādāt,
 Kad Grengross atjājis bargs viņu rāj:
 „Kas negrib allaž man līdakas gādāt,
 To dzišu mežā, kur līdumi māj!“

„Vai zviedru likumu neklausīt drīksti?“
 Teic Krišs, bet dusmās kungs sarkans jau kvēl:
 „Aug licī krūmāji smuidri un mīksti —
 Tas Rīgas likums būs taisnīgāks vēl!“

Un kad zem rīkstēm jau asinīs miesa,
Krišs, acīm zvērojot, bezgožus sveķ:
„Ai, kāpēc kungi, ai, kāpēc gan tiesa,
Ja taisnu lēmumu kājām šē spēķ?“

Kad laivas, tikli jau atņemti visi,
Aiz dusmām Grengross vēl noraugās bargs,
Un, projām ejot, pie vaiga ceļ bisi —
Kriķ Kārvs — modriģais Eniņu sargs.

Nu ļauna diena pa Krišjāņa pēdām
Iet slēptu seju kā pazemes Jods.
„Kas paveiks mani?“ — viņš zilē ar bēdām —
„Vai kunga dusmas, vai bajāra gods?“

3.

Salst Gaujas ūdeņi, aizledo dzīle,
Skan Lauska dimdoņā ezera vāks.
Bet gudru vēsti dzied vārtgalā zīle:
„Ciet vienu bēdu, gan piecas vēl nāks!“

Kad vētrām puteņus kuļot nāk ziema,
No mežiem kūtī brūk vilku bars kārs:
Nav suņa, celtu kas ļaudis no ciema,
Līdz rītu sarkans spīd laidara ārs.

„Ar ko lai nākamgad ližu un aŗu?—
Guļ vērsis asinīs nezvēru kosts.
Vēl skan man dālderī, cīnīties varu,
Līdz atgūts muižnieka darītais posts!“

Vird palu ūdeņi, mutuļo dzīle,
Un marta straumes pār tīrumiem kūš.
Bet gudru vēsti dzied vārtgalā zīle:
„Ciet divas bēdas, gan četras vēl būs!“

Priekš Jurgiem Grengross slēdz Krišjāni važās,
Uz vāleniešiem ar iedzīvi dzen.
Še jaunā mājā Krišs dziļās krīt bažās
Un, redzot postažu, gaudeni sten:

„Vien ciņi, cērpji še atmatās margo,
Vien skuju būda, ne rijas, ne klēts.
Dievs vai gan uzvarēs muižnieku bargo
Un žēlos mani vien karalis svēts?“

55-27.932

Sikst Gaujas ūdeņi, spīguļo dzīle,
Un tērces vasaras karstumā žūst.
Bet gudru vēsti dzied vārtgalā zīle:
„Ciet trijas bēdas, gan trijas vēl būs!“

Krišs Gaujas malā cērt ābeļu sijas
Un naski gludina, darvo un teš,
Auž baltu mastu, griež vītola vijas,
No ļaudīm krūmājā paslēpies svešs.

Lai bēdā deviņi vilki par bēdu —
Gan viņai Krišjānis pāri drīz ies!
Drīz oša laiva ar ziemeļa vēdu
Uz zviedru zemi pie karaļa skries.

4.

Tālumu buņnieks dzird, atstājot sēkli,
 Jūru tik rāmu kā snaudošu lauvu.
 Mierīgi aizbraucējs klājā met ķēkli*),
 Buņas velk augstu ar sidraba tauvu.
 Saskaldot burbuļos ūdeņu vālu,
 Zaļgana laiva sāk braucienu tālu.

Apvāršņa braucējs ar Lāčplēša drosmi
 Raugās, kur jūra pie debesīm balo.
 Vējos ik brīdi viņš cinās ar rosmi,
 Gurušo seju sāls ūdenī skalo.
 Laiva pret Zviedriju diennaktī raitā
 Trīs simti jūdžu peld varenā gaitā.

Ceturto dienu viņš ieklausās braucot —
 It kā aiz miglājiem ierūktos roņi.
 Tie nevaids roņi, bet, briesmīgi kaucot,
 Sacēlas brāzmaini viesuļu joņi.
 Doties uz priekšu? — Tur viņi ceļ valni,
 Atpakaļ? — Gaisos jūk šļakatu kalni.

Savaldīt stūri pret ziemeļa varu
 Netrūkst tam jūņnieka veiklības brangas.
 Airējot vētrā ar divkāršu sparū,
 Atmargo debess un zemu plok bangas.
 Viesuļiem norimstot debesu malās,
 Pēkšņi pret rietumiem apvārsnis dalās.

*) ķēklis — enkuris.

Paparžu apvītās klintīs Krišs stājis
Ierauga ciematus magoņu sārtus.
Septiņas dienas pa lielceļiem gājis,
Stokholmā atveŗ viņš karaļa vārtus.
Sulaiņi ceļu tam pašķirot, rauga,
Atnācis zemnieks pie Kārļa kā drauga.

Krišjāni, Laima lai mājup ved tevi :
Zemnieks pie karaļa nekļauvē velti.
Ja četrās bēdās pats sargāji sevi —
Nu augsti vairogi pār tevi celti.
Jūt viņš — rims kaŗi un nedienas bargās,
Ja vien no muižniekiem zemniekus sargās.

5.

Ai lieli ozoli, atvases sikas,
 Birdinait ceļmalās miljoniem lapu !
 Krišs slika jūrā reiz, bet nenoslīka,
 Pieveicis briesmas un pārcietis kapu,
 Sasniedzis dzimteni vakara krēslā,
 Namā pie galda sēd ziļotā krēslā.

Saimei viņš stāstā, ka airējot mājup
 Varena auka no laivas to sita.
 Tomēr vēl ātrumā satvēris rāju
 Un, pie tās turoties, ūdenī krita.
 Uznirstot augšup, viņš, sāļumu spļaudams,
 Brāza pret viesuli laivu drīz skaudams.

Diženi uzsauc viņš lielajam dēlam :
 „Neba es viņos un cīņās maz cietu, —
 Nu reiz par prieku līdz saullēktam vēlam
 Ieņemšu dzīrās es savējo vietu.
 Manu jau, bumbiera vīnu es dzēris —
 Eniņos mani drīz iavedīs bēris!“

Pusnaktij pārejot, pēkšņi kāds ārā
 Pelašķu smaržu jauc ziemeļa pūtis.
 Krišs iet pie loga un spīdumā vārā
 Ragainu mēnesi ierauga rūtis.
 Bet priekš tā — piestājis zirgu pie žoga
 Grengrosa šķilters glūn kāri aiz loga.

6.

Gaist dzīru reibums, tumst miestiņa dzīle,
 Un somu dūkas jau klusumā rūs.
 Bet gudru vēsti dzied vārtgalā zīle:
 „Ciet četras bēdas, gan piecas vēl būs!“

Un tiklīdz šķilters nes Grengrosam ziņu,
 Ka Krišs jau atgriezies mājās un dzeļ —
 Met muižas ledainā pagrabā viņu,
 Ar dzelžu pātagu svētritos peļ.

Bet vēl, kā Eniņos ribinot kalvu,
 Krišs, sparū jūtot, pa cietumu brāž,
 Un bluķī ieslēgtās rokas pār galvu
 Viņš ceļ un stipri pa duravām gāž.

Ai, tavu spēku! Lūzt bultas un viras,
 Un valgo gaisu jauc ziemelis sīvs.
 Caur staigņu puru, caur niedrājiem iņas,
 No ļaudīm vairoties, Krišjānis brīvs.

Drīz savā sētā viņš saimi ceļ nasku
 Un ašu kumeļu divričos jūdz,
 Kņauj vezmā apiņus, medu un vasku,
 Pa vārtiem izbraucot, Dieviņu lūdz.

Kad Rīgas ugunis sejā jau strāvo,
Zem zirgu pakaviem beigu dzirksts zib —
Krišs tirgū pārdod drīz vedumu prāvo,
Par zelta dāldeņiem tālāk braukt grib.

Lai bēdā deviņi vilki par bēdu,
Gan viņai Krišjānis pāri reiz ies!
Drīs milzu kuģis ar ziemeļa vēdu
Uz zviedru zemi pie karaļa skries.

7.

Straumes kur bangas līdz apvāršņiem savij,
 Kuģis pie krasta brāž tuvāk ik mirkli.
 Migla kā vilna spīd zilganai avij,
 Pazūd kā cirpta ar sidraba dzirkli.
 Izkāpjot malā, Krišs naigāk par samu
 Soļo uz stikloto karaļa namu.

Grengrosa pātagu satvēris riekšā,
 Lūdzas viņš karali, muižnieku nīsto:
 „Varenais Kārli, jau otrreiz tev priekšā
 Apsūdzu kungu, kas taisnību isto
 Samin zem kājām bez kauna, bez goda,
 Vēl ar šo pātagu svētritos soda.“

Ziemeļu kaņotājs, jaunotu sparū
 Raugoties zemnieku varonī, saka:
 „Grūti tev pārciest bij nelieša varu,
 Nebēgi tomēr no iemītā taka.
 Dzimtenē braucot, drīz bajārs tu kļūsi —
 Visu, kas bija tev — atpakaļ gūsi!“

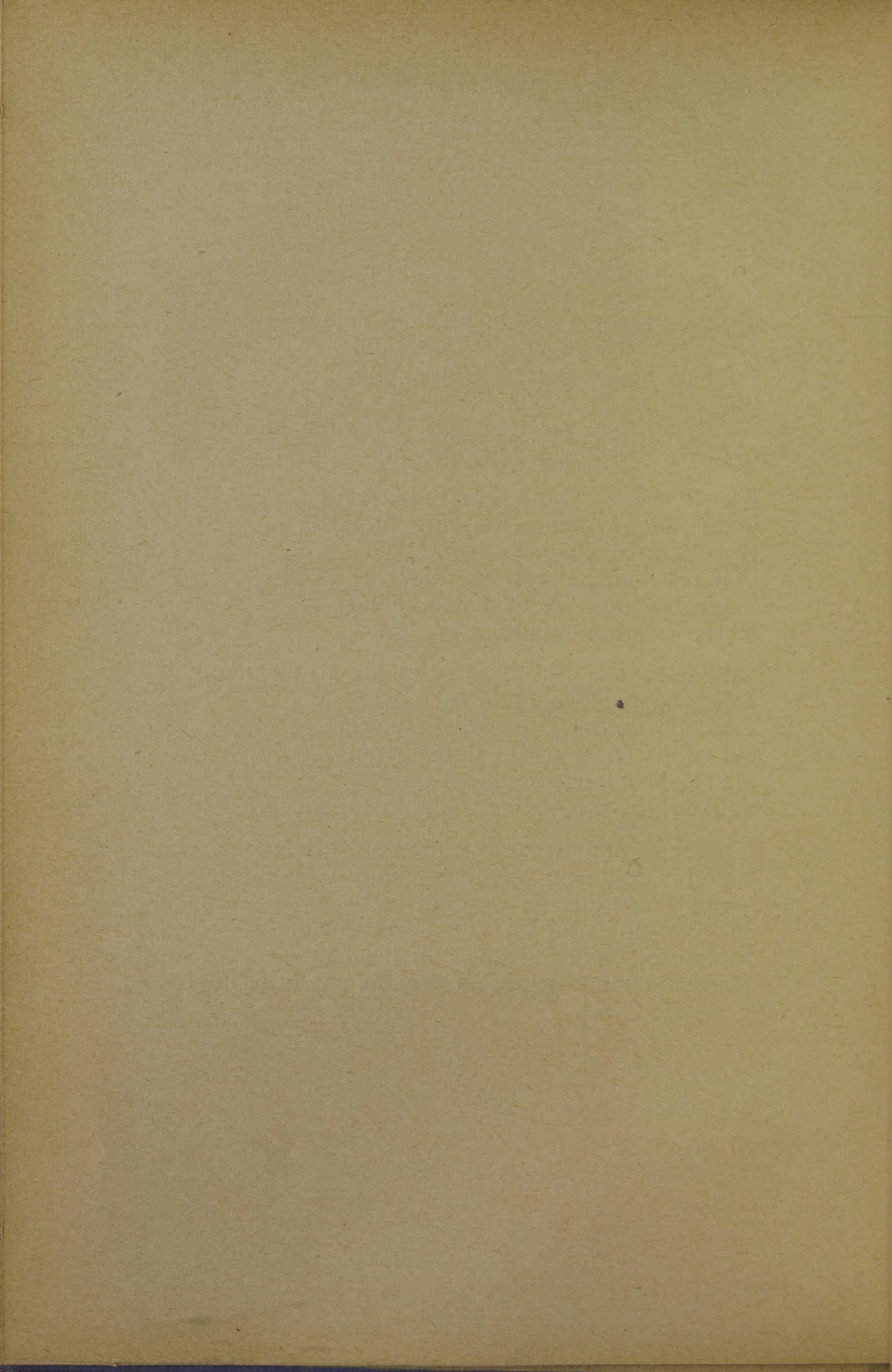
8.

Kas brauca, kas dimda pa lielo ceļu —
 Trīs zirgi, trīs vērši, deviņas govīs,
 Deviņas govīs, vēl bars aitu, teļu,
 Bars aitu, teļu, vēl pulks cūku noviz?
 — Caur Kņāču mežiem, gar Gaujmalu glezno
 Aizveda Krišjāņa iedzīvi grezno.

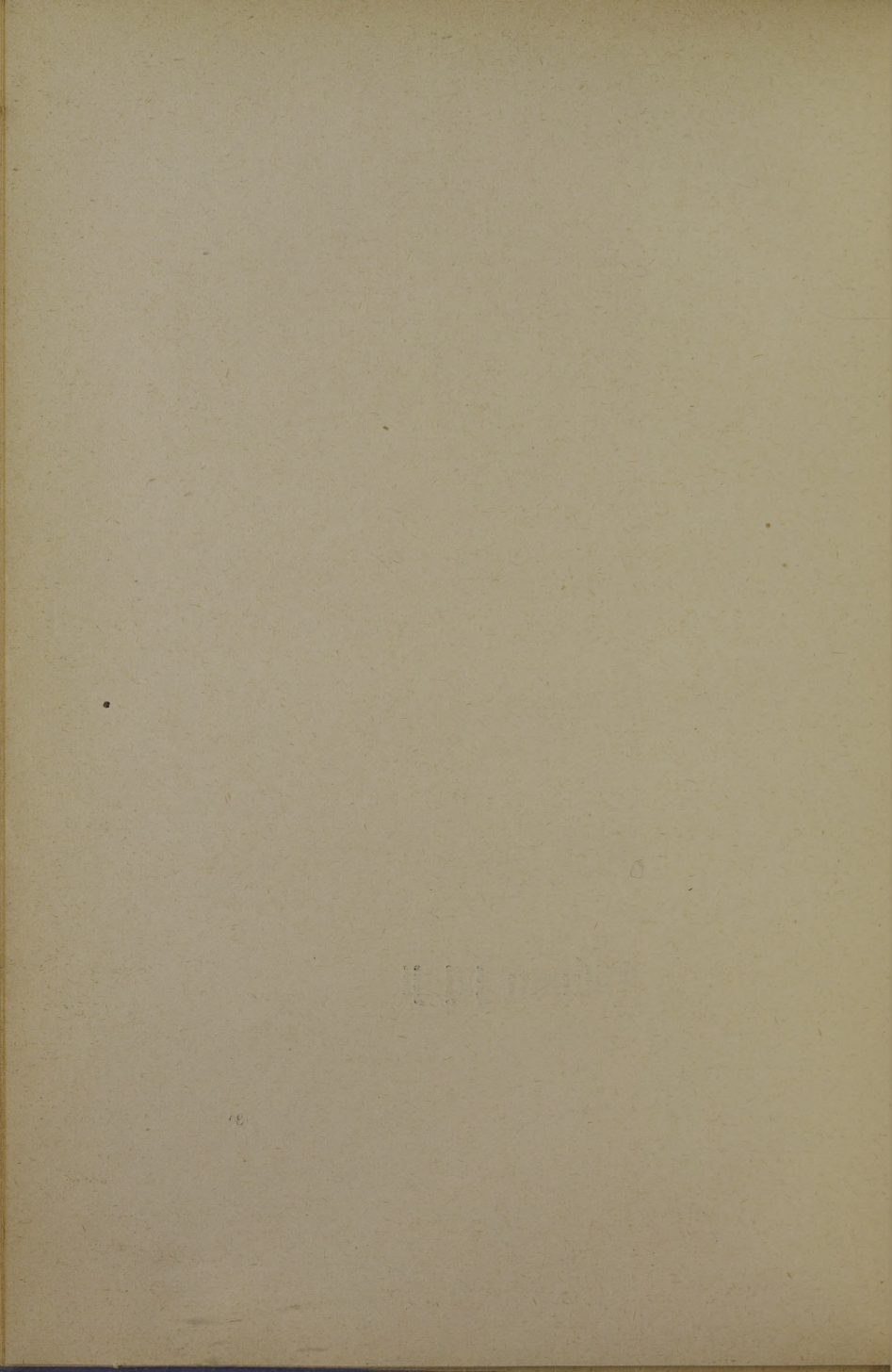
Brauciens stāj kalnā, kur Eniņa sēta
 Ceļas pār novadiem Kauguru draudzē.
 Āre aiz āres zib briestoša, svēta —
 Vēji tās ieaijā, lietus tās audzē,
 Saule tās stiprina, uzaustot kļavās,
 Noriet vakaros Jumaras grāvās.

Saimnieks, kam sešdesmit guļ jau uz pleciem,
 Sajūt, ka nediena balta reiz balo.
 Trīs apli vairāk jau ozoliem veciem,
 Un senās straumes tā dobjāki palo.
 Sietiņš kad ielīgo launaga pusē,
 Laukos viņš svētlaimīgs klaiņo un klusē.

Raugait — ap Krišu zib laikmeta grieži —
 Nākotne raibā un pagātne melnā.
 Iegūtais nedrups kā čaugani ieži,
 Ja gods mīt sirdī un vīra spars delnā.
 Rūdaities, bajāri, zibšņos un liesmās —
 Dievs no jums negriežas projām pat briesmās!

Tālumu jāvēji

Tālumu jājēji

1.

Liepu lapu lokā liecas laiks ap tevi, teiksmu dzimta,
Jūgā mākto senču pēdas pazūd jau aiz gadu simta.
Pirmo soļu atbalsis vēl no Dikļu dumbriem dim —
Tur reiz priežu mājoklis bija kalpu ļaudīm trim.
Dēlam caurā dūmu namā vēja māte šūpli kāra,
Putni ogas salasīja, svārkus šuva mīļa Māra.
Kokiem līdzī auga zēns, dienām ilgi pamests bārs,
Tikai nakšu melnumā pārlaidās kā kraukļu pārs
Tēvs ar māti šurp no muižas, kur tie ara, kur tie sēja,
Mala dzirnas, kūla rijas, kunga dārzus izravēja.
Mājās mēnesgaismā tēvs savus laukus kopa gurds,
Juzdams, ka ap galvu sen posts kā melna dzilna spurdz:

Trim graudiem rudzi auga, zēla lāčauzas un kūla,
Pelavainu rudzu sieku gaŗam gadam saime kūla.

Brangās kunga līča pļavās, augu dienu celdams sirpi,
Savam bērīm spilvu norā ziemai guva zemu stīrpu.

Dūju spārnēm laidās rīti, krastos agri kļiedza stagars,
Negulējis nakti miega, devās viņš kur rājās vagars.

Rijas viras vērās drīz, tumsā noskanēja klons —
Naski nāca Tenis Drons.

Nebij Tenis stāvā varens — lielu vīru loka auka —
Ziemeļi tam pāri pūta, kad viņš soļoja uz lauka.
Pelū maizi koda kārs, grūsi strēba pavalgam,
Dienū, nakti kalpojot, vaigs kā rāva bāla tam.
Spītā visus zaimus cieta, kad to vagars slinku pēla,
Ļaunas dienas sev pār galvu tā kā lemēss zemi vēla.
Vagas bija varenas, zeme raupena kā krams,
Nopūtās kā rubenis, arājs bērī vadīdams.
Sīvā darbā liektā saime raudāja kā lietū priede,
Kalpu asarām jo rūgtām pilna plūda gaŗām Briede.
Bēŗa spalva kūpēja kā uz ārdiem jēkulas,
Un no lūpām izšāvās Tenim lāsts kā bulta ass:

Jaunā muiŗa, moku pils, bargiem kungiem nāks reiz
Vārnas tavas rijas kuls, zila odze miltus mals^{gals}!

2.

Darbs ira, darbs ira man ziemā gaŗā,
 Nav miera svētdienā, ne svētvakarā.
 Jo cēlu spriguli, jo gura rokas,
 Ne kungam darbs trūka, ne rijā mokas.
 Tumšs ira, tumšs ira, kā tikšu mājās? —
 Pa sniega āriņiem vējmāte rājās.
 Tec gaiši, mēnesi, pa zvaigžņu klāju,
 Lai tieku mājās caur priedulāju.

Drūmu dziesmu dziedādams Tenis, mājup soļus speŗ,
 Sētas dangas izbridis, balts kā sniedze šautru veŗ.
 Caurā ieŗa tvana dūmi sajaucas ar zilgu dvašu,
 Kad viņš, skalu iekvēpēdams, prasa sievai balsi ašu:
 „Vai no auzu apcirkņa bērīm skopu sauju sniedz? —
 Dzirdot mani pārnākam, viņš pēc ēsmas skaļi zviedz.“
 — „Lai līdz tālai Ūsiņdienai lopiem ēsmu saglābātu,
 Auzu sauja jāņem maza, jādod pura siens ar sātu.“
 „Es neļaušu kumeļam ziemu egļu skuļas kost,
 Kunga pļavā jāsāk man puteni pēc siena jozt!“
 — „Nebrauc, posts tāpat mums pretī“ — čaklā māte
 baigi zilē —

„Blenž kā raudas pura dzilē.“
 Bet jau arājs stallī kāpj. Kumeļš zviedzot bēdas sūdz,
 Izpleš acis brinumā, ka tik vēlu ilksis jūdz.

Dangu ceļu ritenī vanda varens vējputenis,
Bet pret mērķi brāžas Tenis.
Un caur eglēm pārslainām, sniegs kur juku jukām birst,
Roka siena kaudzē nirst.

„Nedod, Dievs, man ļaunu dienu — sevi kauna darbam
ļauju —
Vājam bērīm slepus gūstu kungam lemto manu
pļauju.“ —

Pēkšņi norimst puteņi, kad viņš vārsmo vārdus šos,
Un ar zvaigžņu puduri mēness uznāk debešos.

Tenis mārsnu pilnu loka ruds kā dūnis zvaigžņu gaismā,
Un tam rokas trīs kā vāles, acis zibšņo tumšā baismā.

„Kungi spriedīs — ēdis še briedis, kad to moka sals,“ —
Bet tam braucot nopakaļ paliek sliežu vijums palss.

Mājā bērī glauda Tenis — „sienu likšu ēzās tavās,
Kamēr Ūsiņš maijā vedīs pieguļnieku purņu pļavās.“

Tumsā gailis spārnus sit, rīta darbam ļaudis ceļ,
Tenis, namā negājis, jau uz muižu teku šķeļ.

„Aizver, Laima, klaiņu gaitas,“ — Tenis baiļu raizēs
vaida,

Klajos aizrit baisas klaigas, gaisos zvaigžņu gaisma
baida.

Birzē vēl kā burvja balss nodreb irbes brēciens tāls —
Piedarbā brien Tenis bāls.

3.

Saule šķēpiem sārtiem
Sidrabvizmu jauc.
Taurē pūšot, kungs pie vārtiem
Kalpus kopā sauc:

„Mums no siltās migas
Jāiztrenc ik zvērs!
Šorīt brieži iemīs stigas,
Lapsas alas vērs.

Sniega kārtai jaunai
Pāri, venter, skrej! —
Nu var tekas redzēt caunai,
Pēdas vāverei.“

Te pie kaudzes izjauktas vīri zirgus tura ciet,
Ne te cauna, ne te vilks — divas sliedes dumbrā iet.
„Lai skrien zvēri šoreiz sveikā — zaglim jādod zagļa
tiesa!“ —

Barons sauc un aizjož mežā, noskandēdams zelta piesi.
Drona sētā sliedes zūd. Dismās sārts viņš viras veļ,
Skarbu balsi sadzirdot, māte skūpstam roku tveļ:

„Kungs, ai piedot spējat —
Vakar zaga tas,
Nedienas kad pāri skrēja
Mums kā žagatas.“

Nievā klausās koka kungs, kalpus radis kājām mīt,
Teikdams: „Taisnu spriedumu tiesa viņam lems jau rīt!“
Bargs kā rudais peļu vanags projām savā muižā jādams,
Tenim likteni drīz vēsta, asas rikstes ceļot, rādams:
„Kas zem manas pātagas bijīgs negrib stāvu liekt,
To uz Sibiriju triekt!“

4.

Lai aug priedes, lai aug egles, kur reiz cēlās Drona
 māja —
 Pavasarī viņas saimnieks tālos ceļos projām gāja.
 Mūžam miglos Zilais kalns, mūžam Briedes pali krāks —
 Tikai Tenis nepārnāks.

Dzeuze to apzvanīja, cūka kalnā raka kapu,
 Dzenis nokaltušā eglē kala krustu knipu-knapu.
 Bāriem, mežu atstājot, līdzī raudāja ik krūms —
 Vēras rūpju gājums drūms.

Uz Tāšu ciematu dzīvot tie pārnāk,
 Kur māte margainu nēzdogu auž.
 To rudai dzērvei liek ruden zem spārna,
 Lai tālēs gājējam sveicienus pauž.

Lai stāsta Tenim, ka kunga balss bargā
 Vairs muižas gaitniekiem jāklausa nav.
 Nu Laima modri ik arāju sargā —
 Tiem pieder druva un nams pašiem savs.

Tās runas ļaunās, kas dzimtai nes postu,
 Ar nasko darbu jauc māte arvien.
 Auj stāvot kājas un tekot jož jostu,
 No druvas druvā kā kamene skrien.

Dēls gāršu ganībās govīs jau gana,
 Kur Dieviņš ziļotu krēslu tam ceļ.
 Un māte zilē pēc dzeguzes zvana,
 Kad ars viņš dumbru, kas vecainē zeļ.

5.

Gurdam izsūtamo pulkam miglā pēdjas jūdzes rieta,
 Krustiem kaltā krievu zeme bija šķērsām pāri ieta.
 Sejās postā rūdītās dega naids un nemiers kluss,
 Tikai Tenis zīleja, novērodams austrumus:
 „Saule pāri Urālkalniem šorit rotā zeltābolu, —
 Laimes māte Minusinskā manim zelta dienas sola.
 Bij man sava bēņa dēļ tālu ceļu pārstaigāt,
 Beidzot mala nolemtā svešos kalnos pienāks klāt.
 Nesēroju, neguģoju šķirts no ģimenes un māju —
 Pūzdams žēlus ūpja vaidus, drīzāk Dievu kaitināju.
 Tiklīdz malu mierīgu manas smagās kājas sveiks —
 Rokas darbā vārdu teiks!“

Un pēc dienu dienām nācis pulks pie Sajāna un Usas,
 Skaudras lāpstas rieksās tveņot, rok bez atpūtas un dusas.
 Ķērpjains tundras merģelis sešas pēdas cauri šķelts,
 Dziļu oļu ieplakā rūdas slāņos zibšņo zelts.
 Šķirotavas straumē smiltis aizpludo uz lejas teci, —
 Kārām acīm kāpnēs gaida savu laimi vīri veci,
 Kas pēc darba briesmaina šķīrušies no dzimtenes,
 Ļaujoties, lai trulums ļauns viņu seļus priekā nes.
 Visas grēka padibenes vienmēr viņi izbrist alka,
 Jau no bērnu kājas slāpstot ugunīga vīna malka.
 Kad ar zelta gabalu aizies laimīgs priskāters —
 Kamēr nāvē kritis viņš, visus krogus sausus dzers!

Drīz viņš plostu upē vada, vilkdams krastmalā ar virvi,
Naski jaunās mītnes vietā baļķus veļ un cilā cirvi.
Kamēr sādžas austrumos, baltām spārēm vizēdams,
Ceļas Drona nams.

Kuplumā sacero mežs, druva, krūmi,
Govis dod piena tam deviņas ķipas.
Aitām aug septiņi podi pie līpas
Zilšanas vilnas kā pavarda dūmi.
Raženas cūkas dveš kviecienu asu,
Bites nes dobumos medu un kvasu.

Kur iesēj graudu, tur rudenī riežas
Ķekars pie ķekara, roga pie rogas.
Mežos var sauļām grābt riekstus un ogas.
Gadskārts kā teiksmainas dzirnavas griežas —
Salkušais ienācējs jūtas kā sapnī,
Varenais Dieviņa devums vai apnīk.

Tomēr Tenis rudeņos vakarzvaigznē raugās žēls —
Šķiet, tai pusē serās līgst līgava un mazais dēls.
Viena doma šaujas prātā drīz kā diženākais guvums,
Un ar dzimtā dumbra smaržu viņam rodas burvīgs
tuvums.

Stallī viņam grīdu spēņ pupu ziedu kumeļš možs,
Kam zib sedli spangaini, iemavs rotāts zilēs spožs.
Viņš to straumē peldināja, siltā saulē nožāvēja,
Lai tam zelta pakaviņi, vaŗa naglas nerūsēja.
Tam būs klajus pāraulot, krievu zemi rībināt,
Briedes krastā stāt!

6.

Tā neskrien liesma pār kaldušu zāli,
 Kā stepes rumaks aiz pavadas rauts.
 Jūk krēpes viļņojot krāšņi pret tāli,
 Kad latvju jātnieks pret vakariem trauc.

Pēc straujām dienām uz pleca viņš zili
 Ar vēstīm pirmām no dzimtenes jauž.
 Kur Burtnieks ūdeņus šūpo uz dzīli,
 Viņš laimē galvu pie ozola glauž:

— Prieks, kam jau krūtīs kā koks vētrā duni? —
 Vēl nav līdz dzimtajam dumbrājam jāts!
 Skrej aušos, dūkanais, šķil zvirgzdos guni —
 Tur būs tev auzas, man liepu galds klāts!

Drīz jājis sētā, kur mīļi māj koras,
 Dzird gana dziesmu un pavaicā kvēls:
 „Kas dzied tik lūdzoši, sēri aiz noras?“
 — „Tas jau tavs šūpulī atstātais dēls!“

„Teic, dēls, vai pamāte dara tev pāri,
 Bez saules vēli kad laidarā dzen?“
 — „Ar rikšu sauju tā sagaida bāri,
 Kam tālās ārēs iet māmuļa sen.“

„Ai bēdu, bēdu, klāj apvāršņus migla,
 Kad naktīs bāreņi asarās elš.
 Lai dziesma liksmā un gaita tev žigla, —
 Uz laimes zemi spožs vērsies mums ceļš!“

7.

Radu, draugu jauno dzīvi drūmu seju Tenis rauga:
 Kungi prasa lielu tiesu, plienā smilgas vien tik auga.
 Caur istabu ūdens tek, vēji svelpj pie caurās rūts.
 Dižus vārdus runājot, viņam drosmē ceļas krūts:
 „Kļūsti stipra, māktā audze, savu mantu nastā ņemi,
 Jāj man līdzī simtu jūdžu — tur tu gūsi savu zemi!“
 Ļaudis mana glābiņu, dzirdot Teņa vārdus šos,
 Un no Dikļiem, Umurgas dodas svešos tālumos.
 Drons ar dzimtu virkni vada, skanot zvārguļiem pie loka,
 Un pirms mēness uzaug apaļš, taigā rāda viņa roka:
 „Trūdu zemi auglīgo, cik vien tālu redzēt var,
 Laimas audze, ar!“

Saules griežos lejas sādžā paceļ jumbus latvju ciemi,
 Druvās ejot dziedādāmi, ļaudis savu Dievu piemin.
 Bet kad dzīrās rudenos visus kopā sasauc skals —
 Runājot par dzimteni, sāpēs notris katra balss.
 Lai ar Tenim mūža beigās zaroja kā saule rietā
 (Trijus dēlus mīla Māra deva vēl pēc ceļa ietā),
 Taigā arvien bālģanāks šķīta viņam laimes mērs,
 Sievai veļos aizejot, sacīja viņš dēliem sērs:

„Manu es darbā vadīto pēdu
Aizaugam šē ar pelēku sūnu,
Lai gan kā bajārs rudenī ēdu
Ziedošu gaļu, maizi kā šūnu.

Visi šie krievu klajumi plaši
Sagādā kūtra vanaga laimi.
Labāk bij klausas pildīt, kad aši
Izgaisa dziesmā vagara zaimi.“

Saprata šos vārdus Janis, kas bij Dikļu dumbrā dzimis,
Kam pēc dzimtiem kalniem tiekties straujais gars vēl
nebij rimis:

„Netik man zelts, ko Sajānos gūstu,
Lai valda brāļi Bulankas sētā.
Es visu dodu, zemē lai kļūstu,
Gāršās kur vēji dāldeņus mētā.“

Tēvs pie dēla balstoties taigas vējos sadragāts,
Teica to, ko klusu ciest neļauj ilgu mocīts prāts:

„Joņojot prom pa salušo gāli,
Neatstāj mani, mūžam kas skums!
Stigas viz tuvi stigas vis tāli —
Dievs līdzēs abiem izjāt tās mums!“

8.

Sīvos vējos, dziļos sniegos zemi Lauska vāle skalda,
 Auļo dienu, auļo nakti divi jātnieki bez valda.
 Vētra sniega kukuržņus sāk kā dadžus sejā sēt,
 Dēls teic: „Vai mums naktsmājas neuzmeklēt sādžā,
 tēt?“

— „Griez pret vētru krūtis, Jani, lai zūd kalnos krievu
 nami,
 Gan reiz dzimtā sētā pārskries zirgi, pārslas mētā-
 dami!“ —

Vaigā sviedru gravotā tēvam pavīd možums sīksts,
 Kaut no sešiem desmitiem stāvs tam liekts kā bērza
 liksts.

Dangu ceļš tos stepē aiznes, nakti vējš sāk vērpties ratā,
 Vīri neredz vairs viens otra, pazib šaubas drūmā skatā.
 „Kam ar mani naidojies vienmēr, barga sniega māt?“ —
 Tenis sauc, līdz aizsmok balss, zirgs sāk grīlodamies
 stāt.

Un viņš iestieg pērslu virpā, seju apņem saltas
 skaujas,

Šļūd pār galvu sniega valnis, nāsīs kapa smarža šaujas.
 Augu nakti laukā jauž nāves viesmu klajums viss —
 Vien vēl valda viesulis.

Rīts. No sniegiem ārā rausies, Janis vēro: norimst
brāzma,

Asinainā sarmā degot, atspīd kalnos rīta blāzma.

Lēcis zirgam mugurā, Janis tēvu meklēt trauc,

Jāj un jā, bet neatrod, sauc un sauc, bet nesasauc.

Un pret dzimteni to vienu vada baigas ceļa jūtis.

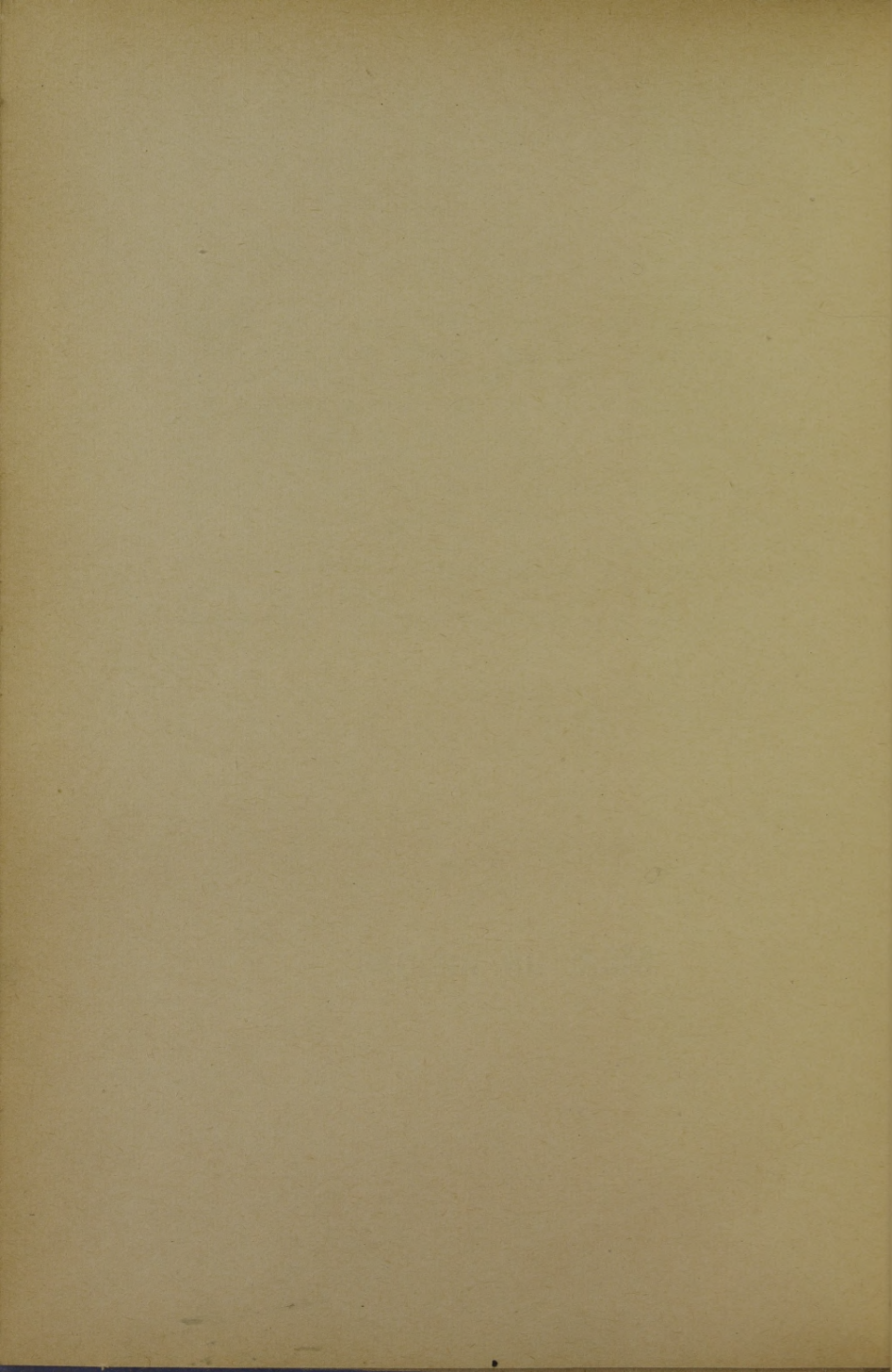
Saulei pretī jaunu vēsti uznes Dievam sarkankrūtis:

„Sniega laukos zudušais vēl pēc gaitas pēdējās,

Ziemeļvējos gaudodams, dzimtā sētā veļos jās!“

Raksta māte, raksta meita, lielu ceļu neizrotā —
Visas tekas koši margo Teņa gaitā vainagotā.
Pa šām tekām traucas cilts Laimas zemē atpakaļ
Un ar sparū jaunotu drīz no važām bruņas kaļ.
No šo pēdu dzirkšu raksta manas audzes dziesma rasta,
Skan kā ziles gudra ziņa vēstoši no Briedes krasta:
„Dižens mūžam ceļa vīrs, dzimtenē kas pārjūnos,
Lai še maz, bet gausīgi zemes māte augļus dos.
Un kad arājs, veļos ejot, baltas smilšu kājas ausies,
Viņa listās druvās vārpas žirgtam dēlam pretī kļausies.
Zemē senču lolotā laiku laikos vīri nāks,
Rokās turot vairogus, viens par otru varenāks.

Mūži un maiņas

Arājs kapa kalnā

Kam grimi, saulīte, vakarā saltā
Aiz trijiem kalniem, trim jūriņām;
Kam, arāj, paguli kapkalnā baltā
Zem trijām sidraba atslēgām?

Tā pirmā atslēga — samtainā zāle,
Tā otra — smiltis, tā trešā — šķirsts,
Pār kuņģam liecas kā tornis pār tāli
Balts krusts no žubura priedes cirsts.

Te slauka asaras atraitne vāja,
Kā apšu atvases sūras kas plūst, —
Kad viņa iedomā — bāri skumst mājā,
Zirgs sprauslo dikā un lemeši rūs.

Tā paceļ skatus uz debesīm liksmi,
— Tās neraud, sauli kad mākoņi sedz.
Ir manis arājs pēc nopūtām tīksmi
Simts labu dienu vēl aizsaulē redz.

Viņš arī tur Dieviņam mākoņu lejas,
Maļ balto sniegu un puteņos kuļ —
Bet viņa dvēsele pēc dienu ejas
Še krusta galā ik vakaru guļ...

Un veļu naktis pār dzeltēniem vēriem
Viņš sētā pārlaižas, laimi mums vēl.
Drīz ecēs papuvi dūkaniem bērpiem
Kā spirgans balodis vecākais dēls.

Vēlā viešņa

Gaudo aiz lieveņiem veciem
Viesuļi vaimanas gaužas.
Gludens kā zalktis ap pleciem
Vakara dzestrums glaužas.

Māte, kas gaidīja dēlu
Mājās daudz dienu un nakšu,
Krēslā redz ienākam vēlu
Viešņu ar sidraba sakšu.

Māmuļa bēdu jau stāsta
Nirdama atmiņā liegā,
Viešņa līdz vaigus tai glāsta,
Midzinot aizmūža miegā.

Gaudo aiz lieveņiem veciem
Viesuļi vaimanas gaužas.
Salta kā zalktis ap pleciem
Veļu nakts tumsa glaužas.

Sērdienis

Salts vakars mežus jož sidraba miglā,
Aiz kalniem ciematos pavardi tumst.
Pa puru sērdienis gājumā žiglā
Vēl vientuļš steidzas un pavēnī skumst.

Tam basās kājās dzeļ dzelžaina zāle,
Bet senie zaimi vēl dvēselē gulst.
Drīz taki izbristi tuvi un tāli,
Par ļaudīm domājot, skats bēdās mulst.

Pie melna ciņa, kas sūnās guļ slapās,
Pēc gaŗām klaiņām viņš gurumā stāj,
Un slauka asaras norietņu lapās,
Lai vērtos tumsā, kur brīnumi māj.

Spožs mēness zaros kaŗ zeltainas dzijas.
No viņiem kalniem, kur dzimtene dveš,
Tek zelta irbe, šķiŗ vaivāru vijas
Un gurdu miegu zem spārngaliem nes.

Kā jūŗas dzīlēs peld ābeļu laivas,
Tā sapņi sērdienim aizsaulē rit —
Kur māte modri auŗ vaŗviksnes saivas
Un tētis pērkona kaltuvē sit.

Vairs nekaist ziemeļa vēji, ne salna,
Līdz plakstus atvērt zaigs gaišums tam liek, —
Lec zelta saule aiz sidraba kalna,
Rauj traukties tālāk jauns gaviļu prieks.

Ōda

Brūniem pumpuriem saule vizmu vij,
Kāpjot debesis, pāri mežu valni.
Zilā Daugava putu rozēs mij,
Sen kad virpuļos kultī ledus kalnī.

Tāliem augumiem strēlnieks slavu vij,
Šķēpiem mārōtiem vizot nāves ceļos.
Zilā Daugava tumšās straumes mij,
Tērptas asinīs, tērptas kautos veļos.

Laikam mirdzošam dzejnieks dziesmu vij,
Kas pār apvāršņiem dunēdama šķeļas.
Zilā Daugava viļņus ritmā mij,
Un tam līdzī krūts skaņu sparā ceļas.

Agri rotā saule Lielas dienas rītā,
Vēl jo agri bites kārklos dūc un zan.
Vēl jo agrāk mīla ceļā ziedu vītā
Tavos skatos slēpta pretī lido man.

Paveries jel apkārt — diena dzirkst un spulgo,
Un pār rudām pļavām spožas miglas lās.
Paņem sulu krūzī, zemes vīns kur gulgo,
Un ap trauku apvij puķes zilganās.

Dzer un noreibsti, dzēriens šis ir mulss —
Tā vien mīlēt spēs, kausu kas var malkot!
Un kad sulu spēks asinīs mums guls,
Bērziem sāksim līdz salapot un šalkot.

Bet kad naktīs vējš ziedos snaudīs rēns,
Putni izšķilsies perēkļos no olām —
Vienu elpu vilkt liks mums reibums lēns,
Laimē jutīsim mūžus liksmi solām.

Kad pār ozoliem saule augšup rit,
Gaisma, smaržas, gaiss jaunās šūnās aužas.
Visam saskaņā, sirds, ai, līdzī sit —
Pērnām lapām caur simtiem asnu spraužas!

Ceļmalas ābele

Aiz ezera grezni ziede
Ābelīte ceļmalē.
Tur aizgāja jauni puiši
Smuidru meiju viju vīt.

Cērtiet meijas, plūciet puķes,
Ābelīti necērtiet!
Saules meitas vainadziņus
Kaŗ ābeles galotnē.

Birst ābelei balti ziedi
Miglainā ritiņā.
Tai kuplā galotnē
Uzaug zelta ābolīts.

Liek Laimiņa bārenīti
Par ābeles sargātāju.
Pielikdama piesacīja:
„Nenolauz zelta zaru!“

Brīnas nakti jauni puiši:
— Kas tur spīd, kas tur viz?
Ieraudzīja ābolīti,
Taisījās līdzī ņemt.

„Lauziet puiši, ko lauzdami,
Atstājiet zeltābolu.
Lai palika zeltābolis
Bārenītes pūriņā.“

Jauns ar jaunu rokas deva
Caur ābeļu lapiņām.
Mēnestiņis tecēdamis —
Tas pārmija gredzentiņus.

Bārenīti līdz aizveda
Pār deviņi novadiņi.
Vizēj' zelta ābolītis
Bārenītes pūriņā.

Reņņu ēdējs

1.

Apkārt namu saule tek, gaŗas dienas gribēdama,
Gar durvīm Sprinģupe zelta vilni sit.
Ieva kuplo upmalā, straumē ziedus kaisīdama,
Zem tās zālē tekā zēns gadu divpadsmit.

Iztīdzējis, smilšu bāls likst pār dzelmi stāvs —
Tas jau ciema sērdienis, kalpa puika Klāvs.

Ko tu raugies, spulgaci, upes straumē dienu augu,
Saliec plaukstas dobumā, ievu ziedus tver?
— Tie nevida ievziedi, bet caur dzidro oļu spraugu
Sidrabainu guvu zēns aši sauļā ķeŗ.

It kā teikā zivju bars saulē nirst no krasta ailēm,
Un bez miņas rotājas Klāvs ar mazām strauta mailēm.

Bailēs sprinģo, asti sit zeltzvīne pa šauro murdu,
Rudi oļi neviz te, ūdens neplūst kairs.
Acīm sēri mirdzošām Klāvs drīz mana maili gurdu,
Bet tā, straumē palaista, baru nerod vairs.

Sirdi veļas auksta šalts, plaukstās līp kas glums —
Maile dzidrā Sprinģupē, viņš uz krasta skums.

Jo viņš redz: pa olnīcu līgo mājā tēva ore,
Jūŗas malas brauciens veikts, jūdzēm gaŗš un sūrs.
Vai tam vezmā nēģis miksts, vai ar apaļzaunu store?
— Ai, tur gada pavalgs viz — maija reņņu pūrs!

Un kā svētkos māte duŗ spožu simtu egles iesmā :
„Ēdiet mīļie, garžīga svaigā ēsma cepta liesmā!“

Bet pie galda sēdies Klāvs sēri viebjas reņģu zvīnās —
Skolā ejot, māmuļa dos tās pavalgam.

Augu ziemu viss būs viens — vai tur snigs, vai
martā liņās —

Desmit reņģu maltītē tikko iznāks tam.

Tur kā maile krastmalā būs viņš vientuļš, vājš,
Jūtot, ka uz mēles svils reņģes gruzdums sājš.

Un ar visām asakām ēd viņš ēsmu kā bez sāta, —
Smarža sena, saldēna kā no būdas nāk.
Drīz tā gaist, jo istaba rožu smaržas plūdināta,
Tajā reibis Klāva prāts alkt pēc daiļās sāk.

Krūtīs brāzmo straujums liels; elpu aizturot,
Brāž, viņš ielai nodimdot, mīlai rozes dot.

Drīz kā zarus ābele viņa paceļ ziedu rokas,
Klāvs tai blakus pieglaužas bāls kā rudens bērzs.
Reibā lupām liesmainām strauji viņš tai pretī lokas,
Bet tā sāju elpu jūt, Klāvs kļūst pēkšņi sērs:

— Lauzts mans spožais cīņas šķēps — ļaunu dienu
vājāts esmu —
Rožu smaržai nesu līdz lūpās stipru reņģu dvesmu.

Klusums daiļās sejā gulst. Klāva sirds sit dobjū dimu:
— Kam es tvīku neprātīgs, ka tā manis alks?
Ielās ejot, spiež to nakts, un ar vakarvēju rimu
Pati debess apraud to — līnā lietūs smalks.

3.

Klāvs ar roku Rīgai met, ielu aploks kļuvis šaurs —
Tam zem kājām puķains zib bērnu dienās mītais maurs.

Balo brūnas krāsmatas, nokvēpušas gadu dūmos,
Kalpa audžu mūža kakts veļu mierā irst.
Gaļām plūdo Sprinģupe, baltas putas veļot krūmos,
Ievas ēnā gulstas vīrs, rokas straumē nirst:

It kā teikā zivju bars saulē peld no krasta ailēm,
Un bez miņas rotājas Klāvs ar mazām strauta mailēm.

Kurts

Vecais vārnu baidītāj, melni raibais kurt, —
Smilgās purnam pazībot kāriģam un spožam,
Redzot tevi vāverei svaigās pēdas ožam —
Liekas elpa aizelšas, pēdas sāk tev gurt!

Neuzpūš ne austrenis, un pa baigo bulu
Apsēs pazūd vāvere, alkšņos vārnas spurdz.
Un kā ezis izspūris, noskrējies un gurds
Tu starp brūnām vībotnēm laidies zemē gulu.

Tā caur zariem šalcot vējš nevaids martā ass,
Kā tu gaudo, vecais kurt, raugot zilu vārnu,
Kas gar ausīm, kaitinot, brīžiem pasit spārnu,
Pirms tu muti plaši veļ, aši aizlaižas.

Uguns vērsēmē elsodams kurts kaļ sārtu mēli,
Balto ilkņu starpā tā it kā liesma plok.
Gurdiem soļiem lejā skrien, tveicē rāvu lok,
Žāvādamies izstaiņās, ierejoties žēli.

Skrējiens veltīgs. Zaķis ruds stigā zuda sen,
Dzilna dzeņa dobumā ielīda aiz bailēm.
Tikai vārnas lido vēl pāri koku smailēm,
Un ar spaļģiem rējieniem kurts tās trenc un dzen.

Pazib sakults mākonis. Pērkons sašķeļ bulu,
Auis stāvu saslien kurts, sēra smaku ož.
Asti rāvis kājstarpē, bailīgs mājup jož,
Jūtot pēdās sekojam kaut ko drausmu, trulu.

Bailēs baisi drebēdams, ceļu taisnāko
Pārjozis, tu sviedros slapjš manas rokas laizi.
Silē putru leju tev, svežu kaulus, maizi,
Izkarsis un izsalcis loc kā upi to.

Pēc tam purnu saviebis, atkal naidā sirdzis,
Izskrej tramīgs pagalmā, dobjū duņu rej.
Tur kāds svešnieks klusi nāk tuvu sētmalei,
Un kā pūķis skrej tam klāt, zobus nikni ņirdzis.

Nelaimīgā dienā tev vēries mūža taks —
Putni, zvēri, ļaudis bēg, kur sper soli ļaunu.
Savas dienas vadījis apkārtnē par kaunu,
Spokains gaudo ceļmalā vēl jo vecs, jo traks.

Maija miglas mākuļos rīta zvaigznājs dzisis,
Pāri apšu pudurim ausmas sārtums kurts.
Un pie stumbra rasā guļ izspūris mans kurts,
Galvu smagi cilājot, gaudo izsamisis.

Nerej viņš, kad priekšā strazds knābī tārpu skauj.
Raug — jau droši vārna skrien, rauj tam acu zīles.
Bet uz purna stingušā tekā mirdzošs sīlis,
Un pēc zara pazari svilpju skandums rauj.

Nu pēc gaudu laika sāk gāršā dziesma vīties,
Un tu nejūti, kāds prieks apkārt tevīm stāj.
Guli smilgās rāms, mans kurt, vārnu baidītāj, —
Vairs ne sapņos nespēsi putnam parādīties.

Pirtnieka dziras.

Pļavā, kur mārki un vītoli miglājā sviedro,
Sodrējiem kvēpusi pirtiņa dūmeni slej.
Gumzaini dūmi kūp viegli pār apvārsni ģiedro,
Pirtnieks žauj gaļu un ūdeni akmeņos lej.

Varens viņš pērājs — ar spaiņiem sāk siltumu mērot,
Apini galvā un uguni sauja traks tveķ.
Tikai kad ceri sāk sprakstēt un sarkani zvērot,
Slotu viņš cilā un ūdeni aumaļām dzeķ.

Satvēris dunci un nogriezis sivēnam ausi,
Istabā ieiet un talcniekiem garšot to sniedz.
Ziedoša gaļa kūst mutē un putās šņāc kausi,
Rasainos ceļos iet mājup skaļš noreibums liedz.

Mēness kad, pakāries vītolā, raugās uz pirti,
Garojot saldi nāk sievas un matpīnes sien.
Bērni ap māmuļas kāznaktī stādīto mirti
Sēdušies brīnās, līdz gultā ar runci migot lien.

Dziesma vēl noskan, kas pūcei liek iebrēkties zarā.
Beigās sauc talcnieki: „Pirtniek, ej raudzīt, — tev žūst
Gaļa jau pilot līdz kaulam!“ — Bet atsauc viņš sparā:
„Pažūs vēl britiņu — mīksta kā plūme tā būs!“

Izdeķ viņš alu un pēkšņi jūt gruzduma smaku,
Ārā skan spraksti, viņš spurains trauc raudzīt — deg
pirts!

Sievu bars kliegdams tveķ ķipjus un izsmēļ drīz aku,
Nelīdz vairs strūklas — jau siena sāk sabrukt un irt.

Bērnī lec kaili un runcis met kūkumu skriedams,
Izbailēs drebot, kad ugunis mākoņus lok.
Nobāl pat mēness un, nešus pār gunsgrēku liedams,
Sarkans kā zemene liesmainā mutulī plok.

Virsošnes gaismodams uguns vij sarkanu vītņi,
Drupās blenž pirtņieks un sejā tam atblāzma kvēl.
Baigi skan sieviešu raudas pār mežmalas mītņi,
Izkūp kas dūmos, ka skaidas pat nepaliek vėl.

Degošie vakari

Ai cik daudz dailes ir vakara kvēlumā,
Diena no dārziem kad atvadās cēlumā!
Saulrieta mirdzumā tālumi viļņojas,
Plaši un teiksmaini debesis ziļņojas.
Pļāvējs, kas karstumā sviedroja aumaļiem,
Izkaptī atspiedies raugās pār pļavmaļiem.
Bites tam apkārt skrien gaisīgi dūkdamas,
Medu no kūpošā dābola sūkdamas.
Kalngalā saule zvīl purpurā grimusi,
Austrumos izkāpj nakts miglājos dzimusi.
Rītam un dienai ar pūlēm bij sakari,
Mieru nes ugunīs degošie vakari.
Celties pār miglu tik svinīgā cēlumā,
Nemaņā ielidot saulrieta kvēlumā.

Dienas un darbi

Svēta putna gaitā laidās
Diena skanīgā.
Nu jau ievainota svaidās
Rieta kvēlē tā.

Stiebriem zanot pļavu zāles
Vālos krita daudz.
Vakarā vēl rakstā vāles
Strauta lejā klauudz.

Tur kur linu lauks reiz bija,
Zārdā smaržo sēks.
Briedumu ar nāvi mija
Saules dienas spēks.

Jau aiz auzu laukiem daiļiem
Nelūgts viesis stāv —
Sarkanās kā sekstes gaiļiem
Apšu lapas blāv.

Rāvas koks

Teic, kāda dīvaina un neprātīga jausma
Tev lika muklājā laist saknes, rāvas koks?
Spīd ūdens visapkārt tik brūni melns kā spoks,
Plēn zvēru izmīts taks kā neredzēta drausma.

Caur miglas mākuļiem neviena rīta ausma
Triekt vizmu nevarēs. Tik dzeltēns mēnesloks
Met starus ēnainus, kas grišļa zālē plok
Un stumbru noglāsta kā tāla laimes pausma.

— Kas zemē varenā ir cieši ieaudies
Līdz pašiem dziļumiem ar izturīgām skarām,

Tas brīžos trauksmainos, kad vētras sacelsies,
Gūs drošu uzvaru pār visām posta varām.

Kas niknos negaisos ir bieži rūdijies,
Tas zinās vērtību pat blāvam saules staram.

Kareivja nāve

Pret krastiem tālīniem drīz vedīs pulkus marts,
Rims ložu svilpieni un naida nemiers krūtīs.
Straujš dienu auļojums reiz klusu prieku sūtīs,
Pār zemi plosīto ies miera Bonaparts

— Bij pēdjā cerība. Tad pēkšņi cīņas starts
Uz brīdi norima, pulks stājās ceļa jutīs.
Zils vakars sarkanu vēl plīvu meta rūtīs,
Un klajums kūpēja kā tīrums tikko arts.

Te sāpēs skanēja kāds baisīgs sauciens klajos,
Un cirtās dvēselē kā zobens izmisums.
Stāvs slīga neziņā. Bet laukos bezgalajos

Kā pērkons dārdēja vēl drūmi mākoņjums.
Ar kaujas ugunīm tur dega dienu sārta,
Bet lielai uzvarai jau vaļā vērās vārti.

Māte ar lāpu

Kas gan tik zeltaini spožu met gaismu
Veļu nakts rītā ap sešiem?
Lāpa kā pūces acs tumšo šķeļ baismu,
Kūtī iet māte ar nešiem.

Lopi kā ezerus starainas acis
Paveņ un vizmu redz augot.
Telēns, pie redelēm brīnumā placis,
Purnu liec, dzērienu raugot.

Māte gar bijīgām rindām iet žēla,
Noglāstot telēnam pieri.
Dūcot kā miglāju kamene vēla,
Slauktuvē straume drīz ierit.

Un pirms vēl laktā nav modušies gaiļi,
Agrīnais solis jau cauri.
Māte ar lāpu un slauktuvi daiļi
Aiziet, kur salnā viz mauri.

Jumja vasara

Lēpu lapu papuvei pārsēj saule mirgu,
Zemes rūgums ziedonī pirmatnēji gurdz.
Vadi ātri, arkla vīrs, ārei pāri zirgu! —
Rūsgans akmens krāsmatās grīļojoties urdz,
Zem tā raugi palienam savu Jumi spirgu.

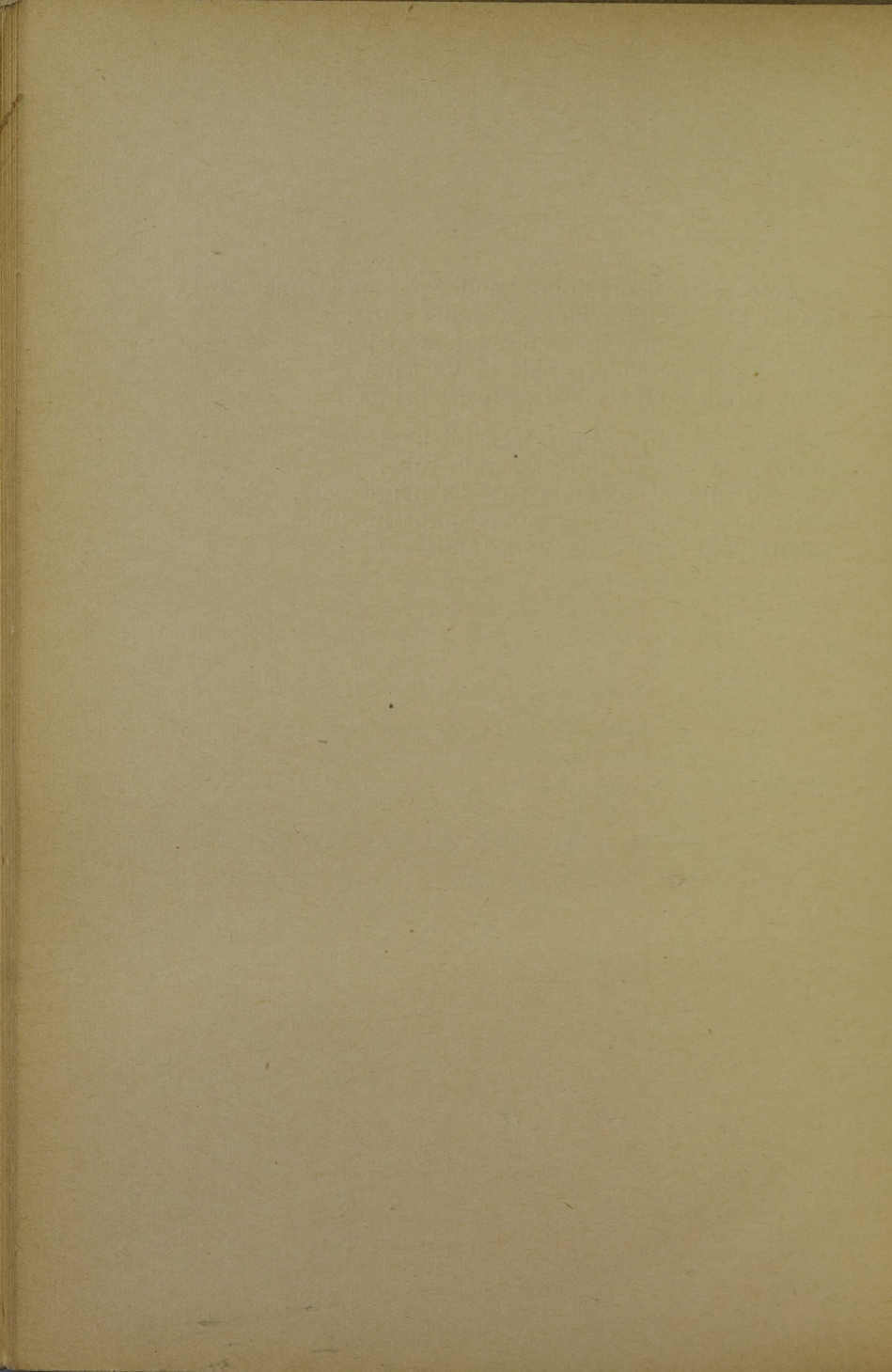
Kad kā svētku vainagus stiebri vārpas pin,
Jumis jāj uz siseņa vērot jauno briedu.
Kur tam straujos lēkšņos zirgs vienu vārpu min —
Nakti salmā uzziedam zeltainu redz ziedu,
Rītu zalga dujvārpa saules dzīras svin.

To ierauga meitene, pļaujot brango druvu,
Laimē aši plūc un vij vārpu vainagā,
Dej līdz klētij gavilēs, kaņ pie sienas guvu.
Spožāka par daiļavas dzintarmatiem tā,
Sola vārpas radējai mūža prieku tuvu.

Līgo saule launagā, Jumis bailes jauž —
Švirkstot zilām izkaptīm, biežais zēlums saplok.
Viņš, starp kūļiem bēgot drūms, pļautās vārpas glauž,
Kļuvis ēnains, kļuvis kails senais miežu aploks.
Un viņš iedzīts statiņā baiļu miegu snauž.

— Atcel vārtus, māmuļal Ļaudis pārnāk dzīrās —
Graudi klētī guldīti, vainags vadzī kārts.
Jumja sargāts āra darbs briedai pretī irās —
Pāros rudzi uzbrieda, griķis kļuva sārts,
Pāros kublā apinis miezi skūpstīt dzīrās.

Daiļai, rodot dujvārpu, prieks bij liegi vārs,
Šoruden tā aizlīgo jau pie arkla rūķa.
Kad ap saltiem Miķeļiem savests beigu pārs,
Jumis nolien apcirknī graudus glābt no pūķa, —
Apkārt veļu elpā zviln viņa ietais ārs.

Zvaigzne pār ezeru

Rasa

Skreitelišu lapu delnas
Sidrabainas rasas pilnas.
Pāri mežiem ogļu melnas,
Spārniem švīkstot, laižas dzilnas
Baudīt dzestro rīta malku.
Sen jau es pēc veldzes salku,
Klistot putekļainos ceļos —
Nu kā dzilna, nu kā dzilna
Spirdzinošā rasā veļos.
Sirds ar jūsmu plūdo pilna,
Lai ar putniem sagaidītu
Dižā dziesmā jauno rītu.

Rita dziesma

Margot margo, vizēt viz rīta svaigumā
Sidrabaini timekļi rasas pilnās smilgās.
Miglas loki paceļas ziedu zaigumā,
Krimildiņu biezumā, lēpu maigumā —
Un jau gaisi austrumos zalgo kautrās ilgās.

Raug, no jūras saule peld ariem zeltainiem,
Veņas paši, neverot, baltie miglas vārti.
Pelēks ciems māj pakalnē liepu vēdekļiem,
Krāšņiem ziedu biķeņiem sniedzas pretī tiem
Rasas pārļu sidrabā rožu dārzi sārti.

Aši pazib daiļava ziedu krāšņumā,
Zilēdama pumpuros sava mūža viesmu.
Grezna, grezna magone ziedu purpurā,
Daiļa, daiļa meitene zīļu vainagā —
Lokās liepu galotnes, kad tā daiņo dziesmu.

Pār deviņiem novadiem tālu skaņas skan,
Ceļot cintī cīruli, ceļot lakstīgalu.
Dzidrā aiju skandienā viegli paliek man —
Šķiet, no upju atvareim balsis augšup zan,
Uzburdamas līganu senu dienu čalu.

Kam es skumu dziedādams? Dziesmā liksme mīt—
Guļ aiz trejām atslēgām zelti tautas pūrā.
Sākt ar ašķu sauju drīz rūsu notīrīt,
Lai var kamols rotenais pavedienu vīt —
Vienu galu Daugavā, otru Kuršu jūrā!

Dižai dziesmai galotnes līdzī ligojas,
Milži kalni mostoties spēka jonoš brāzmo.
Burvju vārds ir atminēts, zudis dzestrums ass,
Dienas plūdums ciematos plaši atveṛas,
Kad pār tekām nemītām senie stari blāzmo.

Zāļu nakts

Puškoju pagalmu, dariju alu,
Atvēru šovakar visus trejus vārtus —
Pa vieniem gani nāca, pa otriem ligotāji,
Pa trešiem Jānīts jāja ar margotu kumeliņu.

Stādiju ozolu pagalma vidū,
Nu deja, dziedāja ap viņu ļaudis.
Kad dancojot kāju spēra—rit zilītes šur un tur,
Kad dziedāja Jāņu dziesmu—visi zari nolīgoja.

Dēlieši, dzerdami rudaci alu,
Līgo kā krāčainas Daugavas straumes.
Stīgotais ievu medus, pēdējā pūru maize,
Ķimeņotas siera ripas — visa gana šovakar.

Līgoju, dancoju, visu cauru nakti,
Līdz gaiši dziedāja sidraba luktī.
Lēni, lēni gaisma plūda pār pagalmu ielejā —
Tur Jānītis aizlīgoja līdz jaunai gadskārtai.

Dzimtenes lukstā

Aiz grīšļainām pļavām, aiz stiegrainiem puriem
Mans dzimtenes luksts guļ kā sargāts no buļiem.
Starp ciņiem tur maldījos kādreiz es — gans,
Nu mani še atvīlis jūlija tvans.
Sarkst brūklenes priekā, likst bijīgi kalvas,
Sniedz sensenie draugi man diženas balvas.

Strauts iedeva malku, ko slāpes man remdēt;
Pie atvara veda, kur putekļus gremdēt.
Bērzs vainagu deva, pār pieri ko pārklāt,
Kad šūpojos jautri ar cielavām kārklāt.
Bet pienene — pūku, ko mākoņos laist
Un lidot tai līdzī uz kalniem, kur gaist
Mans maldīgais gājums pa stiegriem un dumbriem,
Gar rāvainiem grāvjiem un kraupjainiem stumbriem.

Ai laimīgā mala, ai bagātais lukst! —
Sirds cīruļiem līdzī man priecīgi pukst
Kā zēnam, ar rīksti līdzī mākoņiem gaŗu,
Kad pļavmalā ganīju gosniņu baru.
Es jūtu šē draugos ik zāli, ik koku,
Kā bēglis pie viņiem es atnācis plokū.

Mežos

Ja brīži divaini, kad apnīk saules stari,
Pār klajiem līdzeniem kas gaŗas strēles slij —
Tad meŗos izeju, kur koki koku mij,
Brist tumŗos bieŗokŗus un vadīt novakari.

Kad sirmās galotnēs sāk starot zvaigŗņu bari
Un slaidās pazares jau zilas ēnas vij —
Dzied lakstīgalu daudz vēr pāri pusnaktij,
ŗķiet, milā mulstoŗā pat apkampties grib zari.

Tur maldugunis māj, tur ļauni smiekli līst,
Tur zalgās papardēs vējŗ stāsta noslēpumu,
Pa tekām virŗainām kad melni rēgi klīst.

Pleŗ lapu vainagi pār visiem stumbriem jumu --
Tos apvij apiņi ar zvārguļainām stīgām,
Viss augŗup paceļas pret tālēm bezgalīgām.

Pavasara ceļos

Rīts vizmo palos un sirds mana ilgās —
Kādēļ vēl kavējies gājienu sākt?
Saule jau iedegas debesis zilgās,
Sili un vēri sāk dīvaini šņākt.

Ceļi tik plaši un apvāršņi silti,
Ūdeņi valganu dzestrumu dveš.
Iesim pār trūdošām lapām un smilti
Lēni pa tekām, kur pretī māj mežs.

Saņemsim jūsmu, ko aprīlis pārnes
Vizošos kalnos, kad ziemelis zūd.
Klaigājot skaļi un vicinot spārnus,
Dzērvēs, lūk, mākoņos pāri mums šļūd.

Nejautā mani, kur ceļojums stāsies,
Zibošām pēdām jel nāci man līdz
Ceļos, kur spožas no bērziem pil lāses,
Pretī kur valgani viesuļi stīdz!

Tu nezini

Tev stāvs kā strauja liesma mijas,
Tev stāvs kā dzestra straume skrien,
Bet vēl tu nezini, ka vijas
Ap tevi dziesma man arvien.

Kad starojošo domu varā
Es gaisos dzirdu gaviles —
No ziemeļiem šai novakarā
Man tavu elpu vēji nes.

Un tavām māsām — zīlēm žiglām
Es stāstu vēstis vientuļās.
Jau zīles jautri zūd aiz miglām, —
Ļauj, plecos lai tev sēžas tās!

Kad pusnakts vējā oši lokās,
Rēns lietus sāk pār vaigu lit —
Es jūtu glāstam dzestras rokas
Un saucu tevi, Maigulīt!

Bet miegs ar sapni tevīm mijas —
Pār magoņlauku zīles skrien.
Un vēl tu nezini, ka vijas
Ap tevi dziesma man arvien.

Rīta debesis

Pār ēnainiem apvāršņiem saulstarus ausma
Kā zeltainus vainagus vij.
Drīz zilganās debesis zudusi jausma —
Kāds pusnaktī tumšums tur bij.

Smails, mulsums un gaisma tev atstaro vaigā,
Kad paveries sejā tu man.
Es sadzirdēt pūlos, vai balss tava maigā
Kā vakar vēl mīlā vien san.

Šķiet — dvēsele tava un saule šai rītā
Tik vienādi mainīgas ir.
Te dievišķi skaidra, te nejaušā spītā
Tā miglājus priekšā sev šķiņ.

Es — mākonis esmu, kas gaišumā tavā
Kā neziņā ceļas un plok, —
Jo mīla ir atvars, kas dziļumā savā
Šo dzīvi bez nopūtām rok.

Balta puķe

Balta puķe zelta lapām zilā dzelmē gail —
Es tai maigi pretī liecos, bet to plūkt man bail.

Zalgo līča zāles
Puķes ugunīs.
Liegā lokā vilku vāles
Lēni līdzī trīs.

Otrā krastā daiļa meita gaišu vaigu gail —
Viņas tuvuma es alkstu, bet to saukt man bail.

Viņas acīs zaigo
Zieda kautrums kluss,
Kad pa rietu vizmu baigo
Vēro klajumus.

Aiziet daiļā naigu gaitu, tikai baisi gail
Balta puķe zilā miglā — man tik bail, tik bail!

Viļņos ēnas lokās
Miglas svilpji smeļ —
Sniedzu liegi puķei rokas
It kā meitenei.

Ogle

Straujā izbrinā nenosodi, daiļā,
Zēnu, kas arvien licies kluss un kautrīgs,
Nu kā vētra skaļš uzsauc vīra sparā —
Nemoki mani!

Zinu — domā tu: lai gan tam pret mani
Liksmi skati skrien it kā putni saulē,
Tomēr baiļu sirds ašā samulsumā
Pelēka ogle.

Bet tu vienīgā ogli mainīt vari —
Sārtā viņu nes, liesmas pāri loci.
Strauji tiekdamās tevīm pretī viņa
Purpurā kvēlos!

Nekavējies vairs, skumji paliks vēlāk —
Kautrais pielūdzējs pagurs dziļās sāpēs.
Vējos nesta drīz kvēlei lemtā ogle
Izplēnēs pelnos.

Pielūdzējs

Meiten, acīs ļauj spoguļoties tavās —
Acīm piemīt spēks uzplūdināt prieku,
Kāds man, pirmo reiz mūžā raugot sauli,
Necēla krūtis.

Rietu gunis tev matos atstaroņas,
Spožā sejā jau spulgo rīta ausma.
Dienā tumstošā, tevi raugot, gaišums
Žilbina acis.

Kā no klintīm strauts, pāri krastiem plūstot,
Lēznā ielejā atrod straumju rimu —
Stājas domas man, stājas naskie soļi,
Mīlā, pie tevis.

Nakšu klusumā liegi vārdi šalko,
Elpas gurdī trīs, sirdīs joņo neprāts.
Tavās lūpās tad es kā bite sūcu
Medainu sulu.

Milža spēki briest nemitīgi krūtīs,
Kad tu pieskaries raitām burves rokām,
Pāri naktīm šām tālos saules kalnos
Cel mani augšup.

Zimes mēnesi

Dusošām ābelēm pāršalc vēju šūpas,
Mila no pasaules ceļas debesis.
Mēnesī ieraugu milētāju lūpas,
Skūpstā kas kaislīgi sakļaujoties trīs.

Zvaigznāji, raugoties ļaužu milā kautri,
Redz mani vientuļos dārzos klejojot.
Norauju ābolu, plūcu puķes jautri —
Šonakt es gribu šos augļus tevīm dot.

Tevim es noplūcu, mīlā, rožābolu —
Abi no viena lai kožam tuvi mēs.
Ja vēl bez augļiem tev laimē daudz ko solu,
Neticot klusa slēp seju asterēs.

Zvaigznāji pazūd aiz rīta padebešiem,
Skumji mēs nomodā logā skatāmies.
Mēnesī ieraugām sievas ūdens nešiem,
Kas drīz pār pasauli dzestras lāses lies.

Atvasaras puķes

Dieviņš vija zelta viju
Apkārt manu rožu dārzu,
Lai nenāca salta salna
Šai zemē ziedu traukt.

Vēji šņāca, lietus nāca,
Vēl zeļ ziedi vilnīdami;
Vēl vizēja zilas astras,
Ap tām zelta magones.

Saule sārta uzlēkdama,
Nobāl dienu tecēdama;
Puķe sārta uzplaukdama,
Nobāl dienu ziedēdama.

Vakar roze noziedēja
Vaska sveces bālumā,
Šorīt agri nobirdama
Zelta rasu mazgājās.

Rudens noskaņa

Kad gar palsiem kadiķiem es brienu,
Sķiet, ka zvans aiz migls zvanītu.
Tur, kur rudens krēsla nodzēš dienu,
Redzu — dzilna cērtā granītu.

Lietus lāses līdzī dzilnas zvanam
Zaros dun un sāk pār vaigu līt.
Sērs es pāri miglai jūtu skanam
Senu dzīru dziesmu, Maigulīt!

Decembra nakts

Jel izdzēs uguni, draugs, tumšo lauku baismā
Un raugi — decembrī nakts dienas gaismu viež:
Pret blāviem austrumiem sārts mēness ragus griež
Un egles apstaro kā torņus sniega kaismā.

Lai skropstās melnajās tev sarma ziedus šķiež,
Kad, elpu aizturot, tu veries zvaigžņu raismā.
Tās strauji uzliesmo drīz zeltainbālā gaismā
Un atkal izkvēlot tev tumsu sejā sviež.

Bet mani žilbina vien divas zvaigznes zaigas,
Caur gaisiem miglainiem kas sirdī liesmas met,
Kad tās kā brīnumā pār mani skatās maigas.

Un laimīgs saku es un atbalso pār klājiem:
— Šīs zvaigznes — acu pārs, kas manam raugās pret,
Kad jūsmu izlej nakts pār diviem milētājiem.

Ziemeļvējam

Kad, sarmas ziedus kaisot, tuvi tāli
Jauc debesis ar zemi sniegputens —
Es jūtu, ziemeļvējš, mans draugs un brāli,
Tavs glāsts pār vaigu pārslīd vēss un sens.

Es zinu jau — tu pirmais brauci kūmās
Un šūpla dziesmu dziedāji pie rūts,
Starp melnām sienām ziemas naktīs drūmās,
Kad pavērās mans mūža rītums grūts.

Un vai es priecājos, vai jūtu naidu —
Ap galvu nenorimsti pērsas jaukt.
Man tādēļ tik ar nicinošu smaīdu
Un lepnu spītu tevīm pretī traukt.

Bet, raugot tālāk tikai skaudru gāli,
Man būs kā dzirkstij sniegā jāizkvēl —
Tad pāri brāžot, vējš, mans draugs un brāli,
Man kapa dziesmu draiski svilpo vēl!

Logs aiz kalniem

Kas aiz kalniem deg tā
Pusnaktīs ikbrīd? —
Ledus puķēm segtā
Logā svece spīd.

Sirds kā pērsla vēlas
Pie tā nama stāt,
Jo aiz gaismas kvēlas
Mirdz tavs miļums, māt!

Maigi sniegunus glāstu,
Turp lai vējš tos nes,
Vēstot sēru stāstu —
Ko še ciešu es.

Nopūta

Sērmūkslis ieaudzis simtgādu apsēs
Vārguļo, izstīdz, līdz nokalst.
Prieku kad nomāc posts, rūgtums un mokas,
Sējējs tāds nenāks, kas cerībām apsēs
Dvēseli skumjo kā lauku,
Lai tur vēl sazaļo sensenais plaukums.

Ko skaņu rokām — pat maigākā samtā
Pretī, šķiet, dzeltu ass akots.
Laime tik tāla, ka liekas — ak, kam tā
Ciešanas novels un, vēlīgi sakot,
Rādīs vēl ceļu, lai aizej
Gaŗām šim grūtumam, gaŗām šai raizei?

Viesuļu brāzmās pat ozoli saplok —
Ko gan sirds bēdās var darīt?
Ilgas gaist miglā un pelēks kļūst aploks,
Lūpas dveš gurdeni nopūtu arī.
Sērmūkslis paēnā nokalst,
Gaita top gurda un apstājas mokās.

Gaigalu dziesma

Zilu gaigalu pārs lizdu apraudot sērs
Laižas dziedot pār bangaino jūru.
Bet vēl bēdīgāks es, pilns kad vientuļa mērs,
To līdz dibenam tukšoju sūru.

Dzeļot sveiciens lai tev, dziņa medīt kam kvēl
Ne ar mīlu, bet liesmainu bultu.
Bet vai domā, ka es sāpēs vaidētu vēl
Un kā gaigala spārngalus kultu?

Es to zināju sen — skūpst ar glāstiem kad vīts,
Sirds kā reibdama līdzī kad dim tiem —
Mani pametot, drīz dosies rokās, kad rīts,
Citiem mīlākiem, kuŗu tev simtiem.

Un pret tevi tie trauks, kā pret rozi trauc trans,
Baudīt samtainās ziedlapās medu.
Bet, ja ziedā diennakt palikt prieks nava mans —
Vai lai šaubās es laimīgos vedu?

Zilu gaigalu pārs meldros lizdu jau auž,
Kad pār jūru ceļ saulstari tiltu.
Sen nav vīlusies sirds smaidiem, silti kas glauž,
Bet kas pilni ar maiņām un viltu.

Ko reiz mokas un prieks šaubās aumaļām veļ,
Bēg no krustceļēm viesuļu kultām,
Klusus apvāršņus rod, putni spārnus kur ceļ,
Un pēc posta top dzelžains pret bultām.

Kreilis

Smelt straumi, plaukstām saliektām kā kausiem,
Plūkt magoni, celt akmeni, lauzt zaru,
Skaut sievieti no padusēm līdz ausīm,
Un priekā plaukšķināt — to visu varu.

Reiz vīriem līdzī cirvi rokā tvēru
Un skaidu atšķēlu kā zelta loku.
Bet, sviedrus slaukot, vēros skatu sēru:
Es cērtu ačgārni, ar kreiso roku.

Reiz ņēmu sētuvi un rudzus ailēs
Es kaisīju ar vaļavīksnas loku.
Bet brokastlaikā atskatījos bailēs:
Es sēju ačgārni, ar kreiso roku.

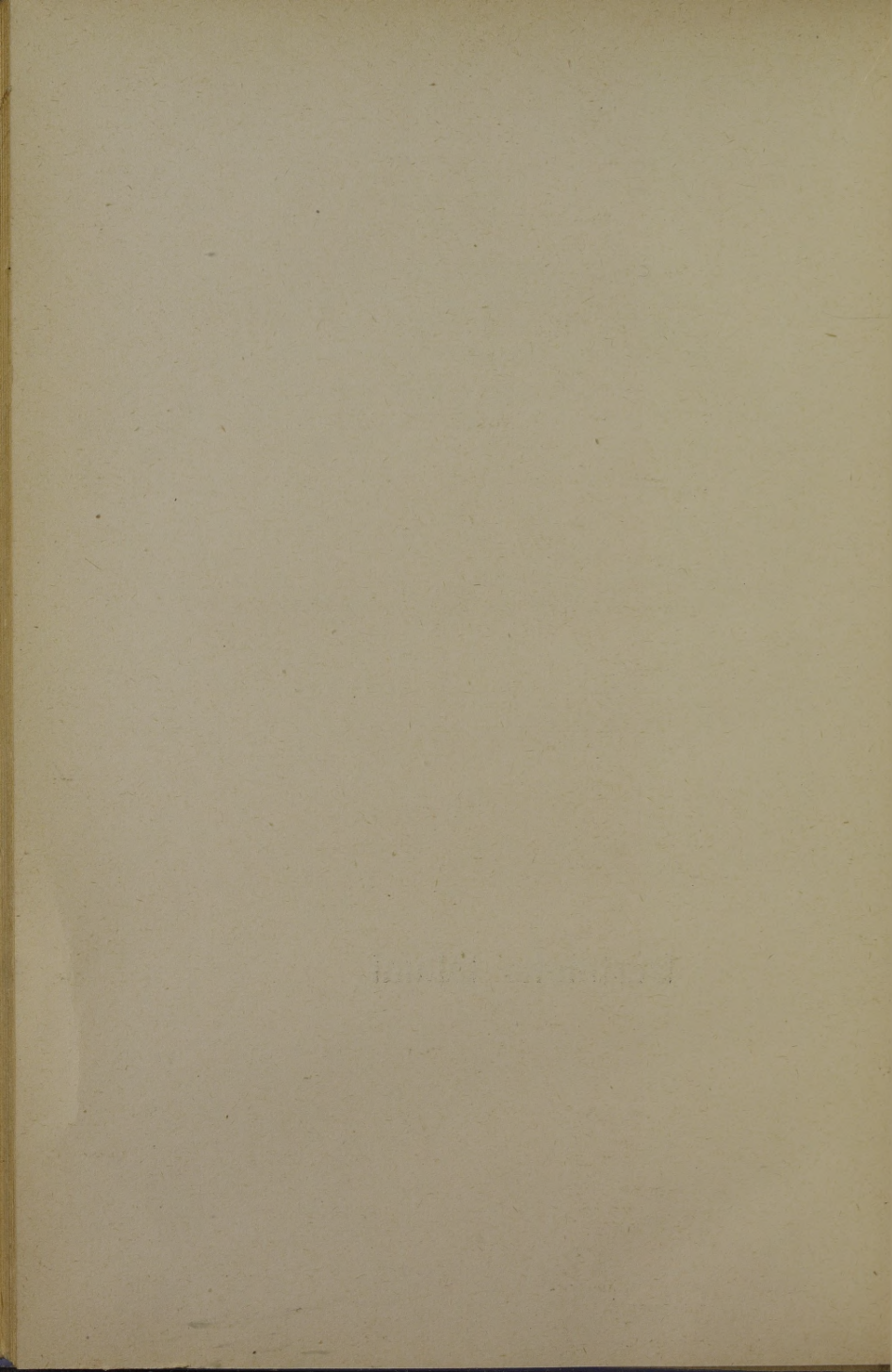
Nu klausos — balsis skumjas meža zosīm,
Un darbā jūtu — ir jau rudens zvanīts.
Man plaukstas kraupjainas kā miza osim,
Trīs rokām stingri muskuļi kā granīts.

Bet atziņa kā rūgtens tvans kveld mētrās:
Nekā šē nav, kas mani lepnu dara.
Kā vēzis straumē, vai kā vanags vētrās
Es — kreilis — atšķīšos no vīru bara.

Draugs rudām acīm smeļ man pretī vēries,
Bet zila sieviete man māj: — Nāc, žēlais,
Ne sētuvei, ne cirvim nepiederis,
Man sirdī grimsti, tev šis spožums kvēlais! —

Bet vientuļš iedomās kā straumē nirstu:
— Ja labo roku darbā vadīt spētu,
Es, cirvi tveņot, milža pili cirstu,
Par dārziem savas pliena druvas sētu,
Un zemi būtu iekaņojis es.

Burtnieka tālumi

Ārņu vēra brieži

1.

Lai viz liesmas, kur viz liesmas, Burtnieks liesmu
zeltā spulgo,
Baltu puķu samta lapām pāri vara viļņi gulgo.
Ārņu vēra krastmala mirdz kā ziedu vainags kvēls,
Un tu bijīgs apstājies, straujais meža mātes dēls.
Glāsti krauja bērza stumburu, skatiem pēti rauduvīti,
Zaļu niedru liča ēnā straumju lizdi kam ir vīti.
Lai zūd taks uz klajumiem, lai rit stundas ātri —
lai! —

Gaitu vieglu, vijīgu līdzī zilai gaigalai.
Spurdžu vaŗš un ziedu sidrabs ievij tercēs raibas nītes,
Kad, uz rudakmeņa kāpis, vēro zalgās virsūnītes.
Raug, pār niedru klajumiem stāvs kāds ausmā pazib
spoŗš —

Trejdeviņiem žuburiem paceļ ragus briedis moŗš.
Zeltviļainus pūpolzarus redzot šķetru lapu kārkļā
Mieloŗas, līdz putekšņaini zelti viņa purnu pārklāj.
Galvu ceļ kā mākonī viņš pie maiŗa debesīm
Sadzirdot, ka sūnāŗā naska soļu rība dim.
Bikli oŗot gaisa dzidri, līdz pat ceļiem upē iebrien,
Tad, kā aŗas bultas tramdīts, aizjoŗo caur meldru
stieŗiem.

Joŗo, joŗo, brīkšņi brākš un zem kāŗām ciņi slīgst,
Kad pret vēju staltradzis pazūd vēŗi valdonīgs.

Kam tu bēgi, zelta briedi? — Es tev pāri nedariju,
Labāk zāļu kraujā sēdu, nekā tevīm cilpu vijū.
Burtniekmežu teiksmu zvērs, biklais briedi, pēdējais, —
Zinu — cik tavs nākums brašs, tik tavs cīņas skrē-
jiens baiss!
Pāri līkšņiem, pāri dumbriem, vajāts sīva ložu spieta,
Neradīsi Ārņu vērī taku, kas nav ļaužu skrieta.
Pāri spraugām glūnošām šmīdro galvu augstu cel
Un uz mežiem vareniem ceļu cauri brikšņiem šķel!

Zel kvieši piesaulē deviņām vārpām,
 Bet arājs sēri gar silāri brien.
 Ik nakti mana viņš sējumu kārpām
 Un vaino briedi, no vēra kas lien.

Cep, māte, kukuli kļavlapās tītu,
 Ko viegli nēsāt, bet gausīgi kost,
 Lai varu naski jau nākošu rītu
 Uz Ārņu briksnāju medībās post.

Pirms ausma kavējas kalnājos vēla —
 Pār mežiem taure kā pastaros skan.
 Klau, zelta pakavi zvirgzdāju šķēla,
 Ka tāli klajumi atbalsis zan.

Ausu, ausu, brieži —
 Medinieki jā! —
 Samta kārkli, medus kvieši,
 Miga jāatstāj!

Zili māc jau biedi
 Jaužot: lodes skries.
 Dzenis, kaļot sausu priedi,
 Uzsauc: saturies! —

Lūzīs tavi ragi,
 Šāviens tevi ķers.
 Bāra bērni gaudos smagi,
 Kungi dzīras dzers.

Raug, lēpu lapas kā ezerā šķīras,
Un vilnis paceļas vijīgi smails,
Kad pāri Burtniekam briežmāte iņas,
No vēra bēgot, kad izmisums gail.

Ap ausīm zeltainas gaigalas lido
Ik brīdi čivinot: tālu nav krasts!
Gan, jūdzi pārpeldot, vēzienos slidos
Tev svešā mežā būs patvērums rasts.

Aiz krasta venterī balsī rej spalgā,
Pār līci pārpeld un niedrājā brien, —
Bet raugot zūdam to tālumā zalgā,
Pie šautā staltradža smilkstot šurp skrien.

3.

Pēc gaŗu nakŗu klaiņām cik miegs ir rītā salds! —
Rūc akmens smags, krāc ūdens — viss liekas sapņū
malds.

Te sadreb visi koki, un ausis pieglaudis
Buks baigām acīm vēro — skan rejās vēris viss.
Tad knaŗi pazūd miglā drīz zelta brieŗu bars,
Ka rasu nobirdina kā dimantus ik zars.

Brieŗu mātei mūklī
Iestieg dziļi gurns;
Dobjā simtu reju jūklī
Skaŗ to tramīgs purns.

Kamēr muti plaŗi
Atveŗ lūŗa suns —
Buku, kas to bada aŗi,
Panāk svina guns.

Elsdams smagi, sūri,
ŗķeldams kārklājus,
Staltos ragus zemu dūris,
Meŗa valdnieks dus.

4.

Šauj, brašais medniek, vēri ko šaudams,
 Tik buku staltradzi vien neaiztiec! —
 To, lodes vajātu sūnājā kļaudams,
 Skumt dienas nedēļas Burtniekam liec.

Vairs nedzied putni, tik vālodze vaidā,
 Un melnus ūdeņus zvirgzdupe veļ.
 Trīs brieža bērni gar krastmalu skraida
 Un bikliem brēcieniem klusumu šķeļ.

Ar samta purniem šķiņ zeltlapu vēdas
 Un naski auļojot miglājus jauc.
 Zūd krastā māmuļas tramīgās pēdas,
 Tik tēva taki vēl maldīties sauc.

Pie pura ciņa tie peļķi rod baigu,
 Kur brūna spalva spīd rāvā kā bieds,
 Kam pāri uzplaukst ar sidraba zaigu
 Un vējā drebinās vīgriežu zieds.

Tik vēstnieks balodis dudina priedēs —
 Ik brīdi spīgacis laimi jums jauks! —
 Bet lielo nopūtu māte drīz kļiedēs,
 Kad pāri vilņiem šurp atgriezties trauks.

5.

Kam tu zudi, vasara? — Visi tavu kvēli mīl,
 Sen jau taki dangainie apšu lapu gunis zvil.
 Līdz ar dzērvju virteni slīd kad projām palaunags,
 Skan caur krūmiem atbalsis troksnis dimdinoši smags.
 Vai tur kalējs pūru kaļ, vai kāds šķēpu rokā tveŗ,
 Burvju pili atrazdams, vaŗa vārtus vaļā veŗ?
 Viri sedlo kumeļus, staignā purā joŗ kā vējš,
 Priedēs pēkŗņi saklausās — atskan auru sauciens spējš.
 Raug — aiz alkŗņu ŷuburiem brieŗu pāris kaujā rien,
 Ceļas pakaļkājās nikns, ragus pretī krūtīs slien.
 Kas tur sausus zarus lauŗ? — Cīnītāji spalvu boŗ,
 Prieŗu stumbrus dimdinot, mūkli jaucot brīkŗņos joŗ.
 Pāri dūkstim dziļākām aŗi pārskrien staltais zvērs,
 Trencot viŗu, akācī nogrimst pēkŗņi kumeļŗ bērs.
 Jātnieks sakni satvēris vēl no dūņām galvu slej
 Un kā ūpis vaidus veļ pāri rietu meŗmalei.
 Neatskan caur miglājiem preti vairs neviena balss,
 Tikai brūnos ūdeņus sastindzina pirmais sals.
 Elpā sildās vīrs un jūt: nav vairs ceļā atpakaļ, —
 Vējpūtaina rudens nakts stāvu ledus vaŗās kaļ.
 Tikai egļu puduros, kas caur miglu zarus vij,
 Slepŗus brūnas vāveres zelta riekstiems skaļi mij.

6.

Pār tumšiem apvāršņiem saulstarus ausma
 Kā zelta pīpeņu vainagus vij,
 Līdz zilās debesīs zudusi jausma,
 Cik naktī vaidu un briesmu še bij.

Tik bērzu atauga nošalko baismā,
 Kraukš nakti salušais ūdeņu stikls.
 Starp baltiem stumbriem driz zilganā gaismā
 Slej ragus dzeitēnus briežu pulks bikls.

Skat pāri mežgaliem samtaina taure, —
 Kas tanī klausoties projām var skriet?
 Te, jaucot pulku un vējmātes aurus,
 Caur zaru zariem skrien tērauda spiets.

Kā pērkondimdā un zibeņa gaitā
 Pulks, ledum sprēgājot, palejā brāž,
 Bet ložu lapsenes skrējienā raitā
 Dzel aši bukus un dūksnājos gāž.

Vēl pablenž acīm tie nīknām un drūmām
 Uz peļķi, gūsta kur mednieku vilts.
 Tā Arņu vēri pēc nedienām kļūmām
 Zūd mūžos diženā staltradžu cilts.

7.

Piekūst irbe tecēdama, rauduvīte peldēdama, —
 Briežu māte nepiekusa staignus purus bradādama.
 Šonakt Burtnieks, lauskim kaļot, ledus grīstēm straumes

sies,

Un aiz trejdeviņām upēm, sērsniem skanot, viņa skries.
 Ziemeļvēji, kas reiz briežiem pavasaļos kūmās brauca,
 Iežūžoja, ieloloja, šūpli kāra, pēdas jauca —

Kaisis sniegiem visas dūkstis, vēra kokus drebošos. —

Nāves ciņus asiņainos marta pali noskalos.

Maija naktis pieguļnieki sēri paudīs senās teikas,

Dižiem meža valdiniekiem sūtot viņā saulē sveikas.

Lai vēl lakstīgalu dziesmās trīcēs vēris, skanēs pūrs —

Seno dienu varenību neviens vikšējs neatburs.

Burtnieka apvāršņi

Stīgo kokles, vēja māt, lai zan ziemēlapgabals,
Pašķir ceļu, Ausekli, spožs lai staro Rūjas gals!
Ziedos teka sapinas, auzu lauks veļ kuplu veldri,
Rītu vēsta gaigala, dziesmā notrīc krasta meldri.
Smilšu rozā uzkāpjot, priekā skats man strāvo viss:
Mostas Burtnieks, spodracis!

Un pār viņu apvārsnis

Atvizmo kā Dieva nams simtiem spraišļiem, tūkstoš
velvēm,

Kad viņš mežus vaļā sedz un no aizezera dzelvēm
Tā kā siekstu zeltainu sauli bangām pāri ceļ.
Stari, šķeļot plašumus, bālās miglas dzelmē veļ,
Spārniem straumē atspīdot, svētot rītu, laižas zosis,
Krustā rasu birdina it kā ziedus mirdzošs osis.
Smuidrās niedrēs trizuļo sērā balsi rūsgans gauris,
Pāršalc odu dūkoņā glīvju sekstēs grimis maurs.
Klusi viņi smiltis kuļ.

Rāmā straumju vienaldzībā

Slēptā milzu kaislība modīsies reiz palu rībā.
Tālu vēju apšalktam krāstā lielas ilgas dzimst:
Kaut reiz vīrišķībai man, spēkam ziedošam, kas grimst
Posta alkās tā kā tev, būtu bangu spars un drosme,
Ko es milu, varenais!

Sākās dziļā mīlas rosme,

Kad man māte, vedusi kapos, kur dus radu ģints,
Plecos ceļot, rādīja: „Raugies, ezers viz zem klints —
Pils tam margo dibenā, kas no ūdens klajiem mikliem
Augšup krastos celsies reiz, skanot koklēm, vizot
stikliem!“

Tavu dziesmu iedvesmēts, bradājot, kur straume zviļa,
Jutu es, cik dibenā zeme valgana un mīla.

Tavu teiksmu iedvesmēts, peldot pāri dzelmi baigu,
Jutu es, cik dziļumā ūdens rit ar spēku maigu.

Tavu mīklu iedvesmēts, jājot ledus kārtu biezu,
Jutu es, cik saudzīgi lauskis gālē izcērt iezu.

Burvestību iedvesmēts, airējot pār bezdibenu,
Jutu dunam atvarā šalku glāstošu un senu.

Šorīt saule ūdeņos zeltainzaļus velkus auž,
Šorīt plaksti valganie straujāk seno mīlu jauž.
Rīta dzidro vēsmu skauts reiz pēc allažības klizmām
Tāvās putās skalošos, ļaujot sevi viļņu vizmām.
Aijā, aukle maigākā, žūžodama daiņu to,
Ko tu šalc, kad dvēseli nes uz gultu beidzamo!
Aizmīdzini svētlaimē jel pēc maniem ausmas priekiem,
Aizšūpo pie dzelmju pils apburtajiem dziesminiekiem,
Ūdens māte, svētākā!

Kad virs straumēm rožains rīts
Kvēlā vērsme iedegsies, bezgaligos staros vīts —
Slavu dziedās putnu pulks: Itnekas nav ausmā miris,
Tāles spulgo saskaņā!

Bet kur sēklis niedrēs iris,
Ošu laivas daiļavas baltu puķu krastos dzīs,
Spīdēs pati dzelmju pils, kad tās greznas vijas vīs.

Tur kur viļņi putojas kapu krasta vaļņos sartos,
Puķēm rokās māmiņa ieies sēros vaļa vārtos.
Manām māsām pastarēm kapus vizbulītēm klās,
Un pār krauju ezerā slīdēs acis skumīgās.
Mātes elpa gurstošā līdzī ziedu smaržām tvanēs,
Kad tā manu vārdu sauks, bet ne šalka neatskanēs.

Burtnieku kapsēta

Ezerā krūtis tev atstaro — iesārta radze un māls.
Vasarā miglu pie kājām pār viļņiem met Zilaiskalns tāls.

Virsoņē ozola šķirstus vij sakņainā tiklā,
Smiltainē ieaudzis, aizmūžīgs alksnis un bērzs.
Nometies ceļos raud, vērdamies mūžības miklā,
Ēnā pie ķērpjaina krusta kāds dievlūdžējs sērs.

Ezerā krūtis tev atstaro — iesārta radze un māls.
Rudenī miglu pie kājām pār viļņiem met Zilaiskalns tāls.

Lietū raud birdamas lapas un vēlinās rūtas,
Smiltīs dun lāpstas, kad vasarai mūžs līdzī vīst.
Smaržas vēl gaisos kā simtgadu dvašas kūp grūtas,
Tumsā šķeļ mirušie kapus un ciematos klīst.

Ezerā krūtis tev atstaro — iesārta radze un māls.
Ziemā sviež puteņus spožus pār klajumiem Zilaiskalns
tāls.

Koku un kupenu veidotās teiksmainās grēdas
Blāvo kā cilvēku neuziets pirmatnējs gals.
Ceļiniek, necel pār žogu uz kapsētu pēdas —
Klusums var drausmīgāks būt kā vētras visniknākā
balss!

Ezerā krūtis tev atstaro — iesārta radze un māls.
Saulgriežos ūdeņus trakus pie kājām sveiž apvārsnis
tāls.

Bangainais ezers no radzes cērt varenu strēli, —
Putās peld galvaskauss, saknēm to melnalksnis vij,
Iejūkot ūdeņos, zari vien iešmīkstas žēli.
Rītu svešs dievlūdžējs jautā — vai pali reiz bij?

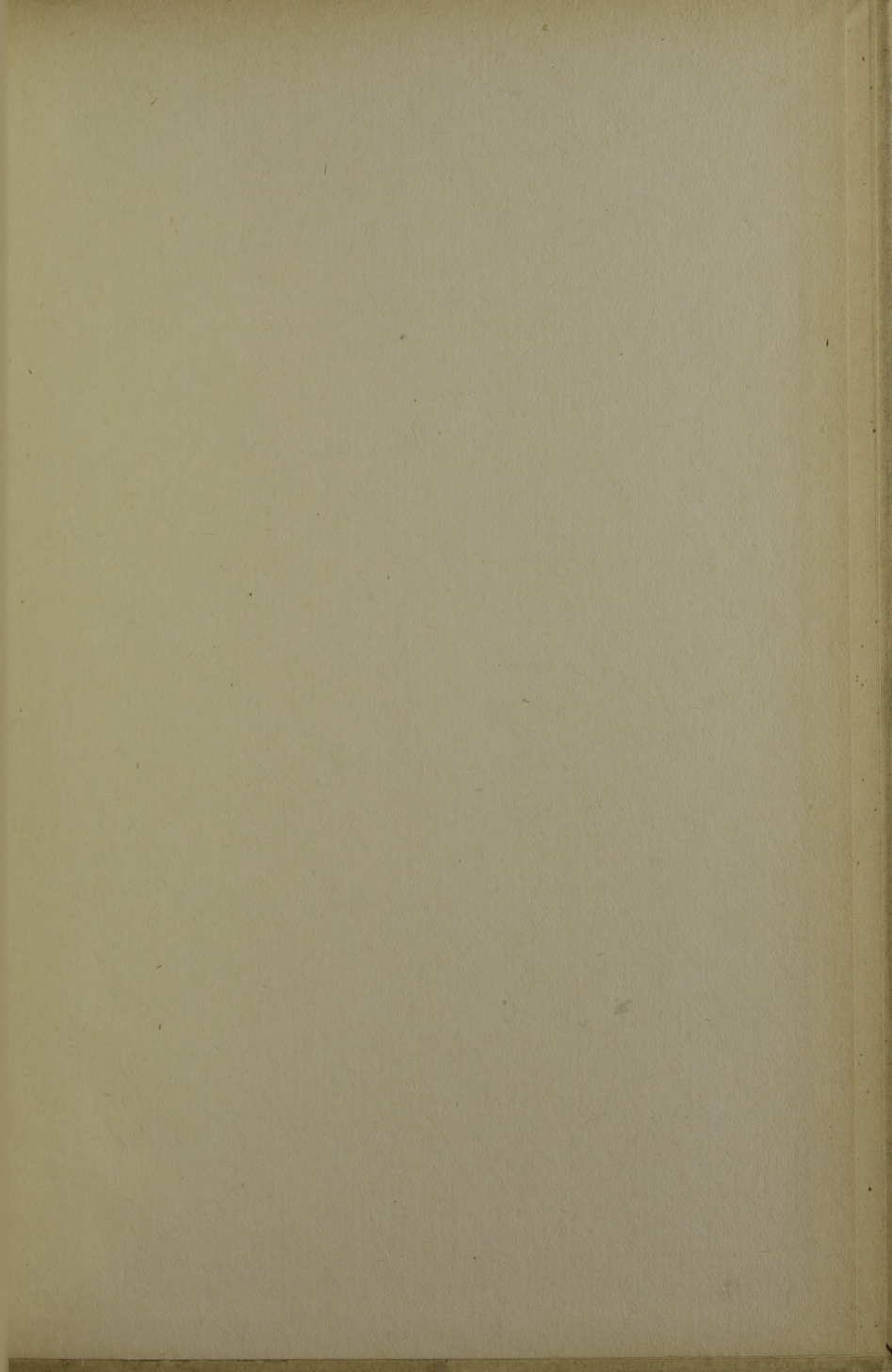
Ezerā krūtis tev atstaro — iesārta radze un māls.
Vasarā miglu pie kājām pār viļņiem met Zilaiskalns
tāls.

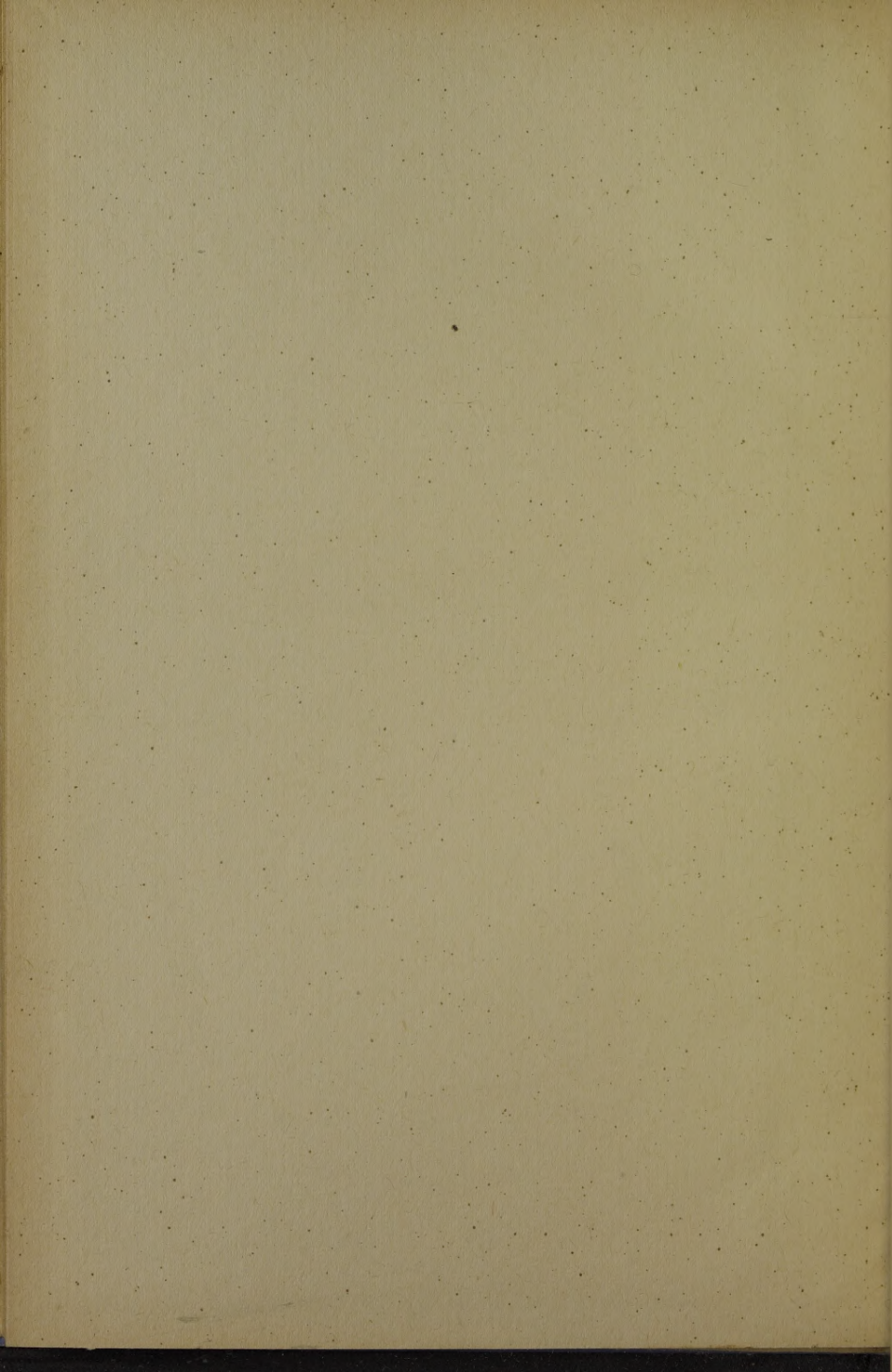

Saturs

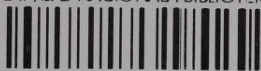
	Lapp.
Brīnumu Dievs	5
Laimai	6
Māras zeme	7
Rīga dimd	8
Kraukļa gadi	9
Kauguru bajārs	19
Tālumu jāvēji	35
Mūži un maiņas	53
Arājs kapa kalnā	55
Vēlā viešņa	56
Sērdienis	57
Ōda	58
Ceļmalas ābele	60
Reņģu ēdējs	62
Kurts	67
Pirtnieka dzīras	69
Degošie vakari	71
Dienas un darbi	72
Rāvas koks	73
Kareivja nāve	74
Māte ar lāpu	75
Jumja vasara	76

Zvaigzne pār ezeru	79
Rasa	81
Rīta dziesma	82
Zāļu nakts	84
Dzimtenes lukstā	85
Mežos	86
Pavasara ceļos	87
Tu nezini	88
Rīta debesis	89
Balta puķe	90
Ogle	91
Pielūdzējs	92
Zīmes mēnesī	93
Atvasaras puķes	94
Rudens noskaņa	95
Decembra nakts	96
Ziemeļvējam	97
Logs aiz kalniem	98
Nopūta	99
Gaigalu dziesma	100
Kreilīs	101
Burtnieka tālumi	103
Ārņu vēra brieži	105
Burtnieka apvāršņi	114
Burtnieku kapsēta	117

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTĒKA

0304067222

157
L